

Publisko bibliotēku apaļā galda diskusijas

Prezentāciju sagatavoja:

Bibliotēku attīstības centra speciālistes

Evija Vjaterē

Māra Jēkabsone

Ilze Kļaviņa

Marlēna Krasovska

Kristīne Deksnē

Diāna Rudzītē

Saturs

- Tendences
- Izmaiņas bibliotēku tīklā un struktūrā
- Kultūras dati. Statistika
- Problēmas un risinājumi
- Pakalpojumi
- Krājums
- Bibliotēku interešu aizstāvība
- Ilgtspējīgas attīstības mērķi
- Novadpētniecība

Tendences

Tendences

- Latvijas publiskās bibliotēkas ir ļoti neviendabīgas, ar atšķirīgu finansējumu, dažādiem darba rezultātiem, attīstības un inovāciju ieviešanas līmeni; kas vienam ir problēma, citam sen jau atrisināts
- Bibliotēkas savu darbu plāno saskaņā ar izstrādātajiem stratēģiskās attīstības un citiem plānošanas dokumentiem
- Nozīmīgas izmaiņas izglītības iestāžu bibliotēku tīklā – slēgtas, reorganizētas skolu bibliotēkas; skolu sistēmas reforma novados tieši vai pastarpināti ietekmē arī publisko bibliotēku darbību un apmeklētību
- Bibliotēku izsniegums un fizisko apmeklējumu skaits turpina samazināties; virtuālais apmeklējums aug

Tendences

- Tiek attīstīta IKT infrastruktūra un e-pakalpojumi, ieviesti jauni – modernajās tehnoloģijās balstīti – pakalpojumi
- Bibliotēku krājuma piedāvājumu papildina datubāzes un citi e-pakalpojumi; 2019. gada jaunums – 3td e-grāmatu bibliotēka
- Aktīvi norit paaudžu maiņa bibliotēkās; jaunajiem darbiniekiem nav bibliotekārās izglītības
- Notiek intensīvs darbs bibliotekāru profesionālās kvalifikācijas celšanas jomā – profesionālā kvalifikācija “bibliotekārs” tiek iegūta gan absolvējot LNB Kompetenču attīstības centra profesionālās tālākizglītības programmu “Bibliotēku zinības”, gan nokārtojot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu eksterna kārtā
- Arvien vairāk bibliotekāru apgūst pedagoga kompetences

Tendences

- Ievērojot Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasības, 2019. gadā bibliotēkās pastiprināta uzmanība tika pievērsta darbam ar lietotāju datiem: lietotāju reģistrācija un pārreģistrācija, datu rediģēšana, neaktīvo lietotāju datu dzēšana; atteikšanās no lieku, nevajadzīgu datu apstrādes; bibliotēkas lietošanas noteikumu pārstrāde; jaunu lasītāju reģistrācijas karšu izveide
- Noturīga Latvijas publisko bibliotēku darba prioritāte ir novadpētniecība: 2019. gadā galvenais šī bibliotēku darba virziena akcents likts uz novadpētniecības resursu veidošanu, iesaistot iedzīvotājus, aktivizējot sadarbību, piedaloties projektu konkursos, sagatavojot publikācijas un videomateriālus, veidojot datubāzes, digitālās izstādes un kolekcijas, dokumentējot novada dzīvi. Ļoti aktīvi tiek veikta vietējā mantojuma popularizēšana, organizēti pasākumi.

Tendences

- Bibliotēku pasākumi un aktīva darbība sociālajos medijos piesaista lietotājus un veicina apmeklējuma pieaugumu; notiek plaša bibliotēku publicitāte, taču tā jāveic plānveidīgi un jāuzlabo tās kvalitāte
- Bibliotēkas arvien vairāk pozicionē sevi kā kopienu centrus un kļūst par valsts un pašvaldības e-pakalpojumu atbalsta centriem
- Bibliotekāru izpratne par sabiedrības ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgas attīstības mērķiem aug, tomēr nākotnē vēlama lielāka bibliotēku iniciatīva savas kopienas un sabiedrības ilgtspējīgu paradumu izveidē un attīstīšanā
- Bibliotekāru darbs tiek novērtēts gan nacionālā, gan vietējā līmenī; bibliotekāri ir saņēmuši daudz dažādu atzinības un pateicības rakstu un apbalvojumu

Bibliotēkas kļūst par vietējās kopienas socializēšanas centru, kas pulcē dažādu paaudžu cilvēkus. Bibliotēkas ir tās, kas ar savu pakalpojumu piedāvājumu palīdz risināt dažādu paaudžu cilvēku vientulības problēmu

Kuldīgas GB

Izmaiņas bibliotēku tīklā un struktūrā

Būtiskas izmaiņas: Jēkabpils novads

- 2019. gada 1. februārī tika uzsākta bibliotēku tīkla optimizācija
- Optimizācija skāra 4 pagastus, kuru teritorijā bija divas publiskās bibliotēkas, mazāko no šīm bibliotēkām pārveidojot par lielākās bibliotēkas struktūrvienību
- Reorganizācijas rezultātā 11 publisko bibliotēku vietā pakalpojumus sniedz 7 bibliotēkas, t. sk. 5 bibliotēkas ar struktūrvienībām
- Katrā bibliotēkā ar struktūrvienību strādā 1 pilnas slodzes darbinieks, izņemot vienu bibliotēku, kur strādā divi darbinieki, savstarpēji sadalot 1 slodzi

Būtiskas izmaiņas: Alūksnes novads

Pamatojoties uz 2019. gadā veikto Alūksnes novada pašvaldības funkciju efektivitātes auditu, Alūksnes novada pašvaldība veikusi pašvaldības institucionālās sistēmas pilnveidošanu, t. sk. pagastu kultūras iestāžu optimizāciju, kuras rezultātā 1 bibliotēka slēgta, pārējām bibliotēkām – izmaiņas darba pienākumos un slodzēs

Būtiskas izmaiņas: Alūksnes novads

Optimizācijas rezultātā:

- likvidēta Alsviķu pagasta Strautiņu bibliotēka
- 6 bibliotēkās (Jaunalūksnes, Jaunlaicenes, Liepnas, Mālupes, Māriņkalna, Pededzes pagastā) darba slodze samazināta no 1 uz 0,8
- 4 bibliotēkās (Annas, Ilzenes, Malienas un Mārkalnes pagastā) bibliotēkas vadītājs kļuvis par bibliotēkas vadītāju - kultūras darba organizatoru pilnā slodzē
- 3 bibliotēku (Beja, Vecclaicene, Zeltiņi) vadītājiem piešķirti papildpienākumi – vēstures krātuvju/novadpētniecības centru pārraudzība –, nodrošinot pilnu slodzi

Būtiskas izmaiņas: Alūksnes novads

Optimizācijas rezultātā:

- Alsviķu bibliotēkas vadītāja strādā 1 pilnu slodzi, nodrošinot pakalpojumu sniegšanu 2 vietās – Alsviķos un Strautiņos
- Jaunannas bibliotēkas vadītāja strādā 1 pilnu slodzi, nodrošinot pakalpojumu sniegšanu 2 bibliotēkās – Jaunannā 4 dienas nedēļā un Kalncempjos 1 dienu nedēļā
- Alūksnes pilsētas bibliotēkā samazinātas 1,7 štata vietas, pārdalot amata pienākumus

Būtiskas izmaiņas: Valkas reģions

- Likvidēta viena no trim Ērgemes pagasta bibliotēkām – Omuļu bibliotēka
- Valkas pagasta Sēļu bibliotēka reorganizēta par Valkas pagasta bibliotēkas nodaļu
- Valkas novada Turnas bibliotēkā samazināta bibliotēkas vadītājas darba slodze uz 0,6
- Smiltenes novada dome 2019. gada 29. maijā pieņēma lēmumu uzsākt kultūras un sporta iestāžu, t. sk. iestādes “Smiltenes novada Kultūras pārvalde” un tai pakļautās iestādes “Smiltenes novada bibliotēka”, administratīvu reorganizāciju, kuras rezultātā izveidota jauna iestāde “Smiltenes novada Kultūras, sporta un mūžizglītības pārvalde” (KSMP), kas ir reorganizēto iestāžu saistību pārņēmēja. Iestāde “Smiltenes novada bibliotēka” ar tai pakļautajām struktūrvienībām pārveidota par KSMP struktūrvienību
- Smiltenes novada bibliotēkās samazināta darba slodze: Grundzāles, Launkalnes, Bilskas bibliotēkas vadītājai uz 0,6; Brantu un Blomes bibliotēkas vadītājai uz 0,5

Limbažu Galvenā bibliotēka: centralizācijas modelis

- Ar 2019. gada 1. janvāri stājās spēkā LGB nolikums, kurā noteikts, ka bibliotēka veic centrālās bibliotēkas funkcijas, kā rezultātā LGB tika pievienotas 14 filiālbibliotēkas: Ārciema bibliotēka, Bīriņu bibliotēka, Katvaru bibliotēka, Lādes bibliotēka, Lādezera bibliotēka, Pāles bibliotēka, Pociema bibliotēka, Skultes bibliotēka, Stienes bibliotēka, Straumes bibliotēka, Umurgas bibliotēka, Vidrižu bibliotēka, Viļķenes bibliotēka un Vitrupes bibliotēka
- Katrai LGB filiālbibliotēkai 2019. gadā tika izstrādāts un apstiprināts reglaments. Atbilstoši notikušajām strukturālajām izmaiņām tika izstrādāti vienoti LGB un filiālbibliotēku lietošanas noteikumi
- Ar 2019. gada 1. janvāri stājās spēkā arī vienots bibliotēku maksas pakalpojumu izcenojums

Limbažu Galvenā bibliotēka: centralizācijas modelis

- Sakarā ar filiālbibliotēku pievienošanu LGB, tika apstiprināta štata vieta – direktora vietnieks, kura pienākumos ietilpst filiālbibliotēku darba organizēšana un koordinēšana
- Lai darbs centralizācijas modelī notiktu veiksmīgāk, LGB direktore un direktora vietniece organizēja divus mācību praktikumus filiālbibliotēku vadītājiem – gada sākumā par dokumentu apriti un rudenī, par budžeta sastādīšanu. Tie nodrošināja labāku izpratni gan par vienotajām LGB prasībām dažādu dokumentu izstrādāšanā un noformēšanā, gan par to, kā pareizi jāplāno finanšu līdzekļi, sagatavojot 2020. gada budžeta plānu

Reorganizācija: Liepājas un Saldus reģions

- 2019. gada oktobrī veikta Aizputes novada bibliotēku tīkla reorganizācija, kur piecu pagastu bibliotēkas kļuva par Aizputes pilsētas bibliotēkas filiālēm
- Reorganizēta Jaunlutriņu pagasta Ošenieku bibliotēka, pārveidojot to par Jaunlutriņu bibliotēkas struktūrvienību Ošeniekos

Turpinās bibliotekāra amata pienākumu apvienošana ar citiem amata pienākumiem

- **Rūjienas novada pagastos** tiek veidots modelis – viens darbinieks ar vairāku amatu pienākumiem (bibliotekāre/pārvaldes vadītāja/kasiere/kultūras pasākumu organizators)
- **Jeru pagastā** bibliotekārei pilna slodze saglabāta ar nosacījumu, ka pusslodzi veido novadpētniecības darba pienākumi
- **Vaives pagasta** Rīdzenes bibliotēkā ar 2019. gada septembri ierīkots iedzīvotāju apkalpošanas centrs ar pagasta pārvaldes funkcijām. Noteiktā laikā iedzīvotājus pieņem bāriņtiesas, sociālā dienesta speciālisti, kā arī pagasta pārvaldes vadītāja. Vienu stundu dienā turpat pieejami arī pasta pakalpojumi. Bibliotēkas vadītāja papildus savam darbam veic pārvaldes darbu: pieņem iedzīvotāju iesniegumus, pārsūta tos novada pašvaldībai, sniedz informāciju, palīdz aizpildīt nepieciešamos dokumentus. Par to bibliotēkas vadītāja saņem papildu atalgojumu

Ārējās apkalpošanas punktu izmaiņas Rīgas CB

- Sakarā ar cietuma reorganizāciju 2019. gada aprīlī darbību beidza Rīgas Centrālās bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts Brasas cietumā
- 2019. gada 14. februārī tika noslēgts sadarbības līgums par **RCB ārējās apkalpošanas punkta izveidi Rīgas Centrālcietumā**
- Telpu iekārtojums tika veikts pēc RCB Bibliotēku dienesta izstrādāta funkcionālā plāna
- RCB nodrošina metodisko palīdzību, informācijas resursu pieejamību, t. sk. periodiskos izdevumus, taču neveic lietotāju apkalpošanu

Talsu Galvenā bibliotēka pārceļas uz jaunām telpām

- Talsu novada pašvaldības un Talsu Galvenās bibliotēkas stratēģijas plānā ierakstītais uzdevums izpildīts – notikusi bibliotēkas jauno telpu pārbūve un 2019. gada 25. novembrī uzsākts darbs jaunās, plašās telpās
- Talsu Bērnu bibliotēka no Talsu Galvenās bibliotēkas struktūrvienības, pārceļoties uz jaunajām telpām, pārveidota par Bērnu nodaļu

Ventspils bibliotēkā darbu sākusi jauna struktūrvienība – Mūzikas bibliotēka, kas atrodas koncertzālē “Latvija”

Jauns pakalpojumu klāsts
mūzikas profesionāļiem un
mūzikas mīļotājiem – publiska
Mūzikas bibliotēka

- Bibliotēkas krājums veidots, atlasot un izvērtējot Ventspils bibliotēkas Mūzikas un mākslas krājuma izdevumus un audiovizuālos materiālus, veikta krājuma papildināšana ar nozares jaunieguvumiem, notīm, audiovizuālajiem u. c. materiāliem
- Pieejamas notis, grāmatas un mūzikas ieraksti dažādos formātos: CD, DVD, Blu-Ray, vinila plates. Izdevumus var ņemt un klausīties mājās vai izmantot 21. gadsimta tehnoloģijām atbilstoši aprīkotu akustisko telpu
- Pieejama Latvijā pirmā mūzikas instrumentu bibliotēka

Pateicības, apbalvojumi

- Bibliotēkas un bibliotekāri par savu darbu saņem vietēju, valstisku, Eiropas novērtējumu

Jūrmalas Centrālā bibliotēka Eiropas bibliotēku vērtējumā projektā “Library Ranking Europe” saņēmusi augstu vērtējumu – četras no sešām iespējamām zvaigznēm. Projekta pārstāvji apmeklēja bibliotēku iepriekš nepieteiktā vizītē, lai apskatītu bibliotēkas telpas, novērtētu sniegto pakalpojumu kvalitāti, pieejamību, grāmatu krājuma un periodikas daudzveidību. Augstu novērtēta bibliotēkas ēka, kas, atrodoties priežu meža ielokā, labi iekļaujas vidē, mūsdienīgi iekārtotās bibliotēkas telpas ar plašo zāli konferencēm, dažādu pasākumu un izstāžu organizēšanai, klusajām studiju telpām un plašo bērnu grāmatu nodaļu. Bibliotēkas saņemtais novērtējums ir augstākais Baltijā. Projekta mērķis ir pēc vienotiem kritērijiem no lietotāja skatpunkta novērtēt pakalpojumu sniegšanu publiskajās bibliotēkās, lai uzlabotu to kvalitāti. Vairāk informācijas tīmekļvietnē

www.libraryranking.com

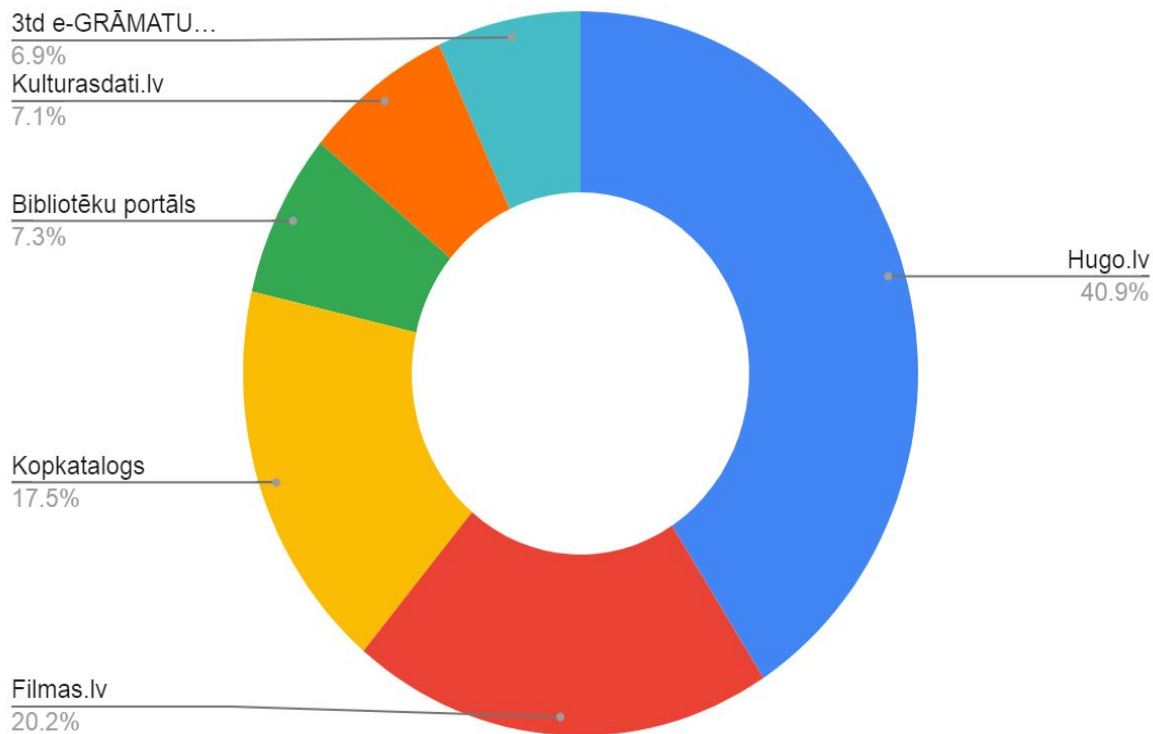
Kultūras dati. Statistika

Kulturasdati.lv publiskās
daļas apmeklējums
2019. gadā

187 974 apmeklējumi
416 481 lapu apskate

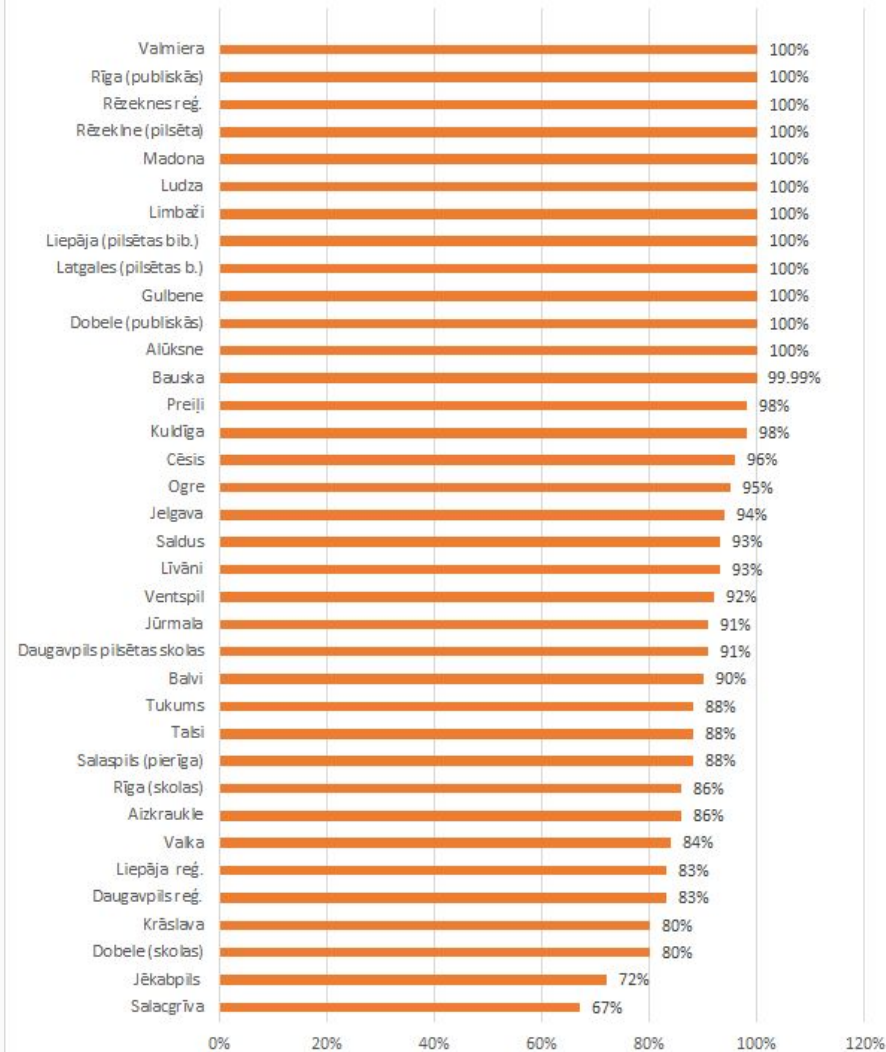
Avots: KISC

Raksts pieejams: [Bibliotēku portālā](#)

Kultūras datu portāla bibliotēku statistikas datu aizpildīšanas termiņa (15.02.) ievērošana

- Grafikā redzams iesniegto, metodiķu pārbaudīto datu procentuālais aptvērums uz **17.02.2020.**
- Grafiks atspoguļo termiņa ievērošanu, bet ne datu aizpildīšanas kvalitāti

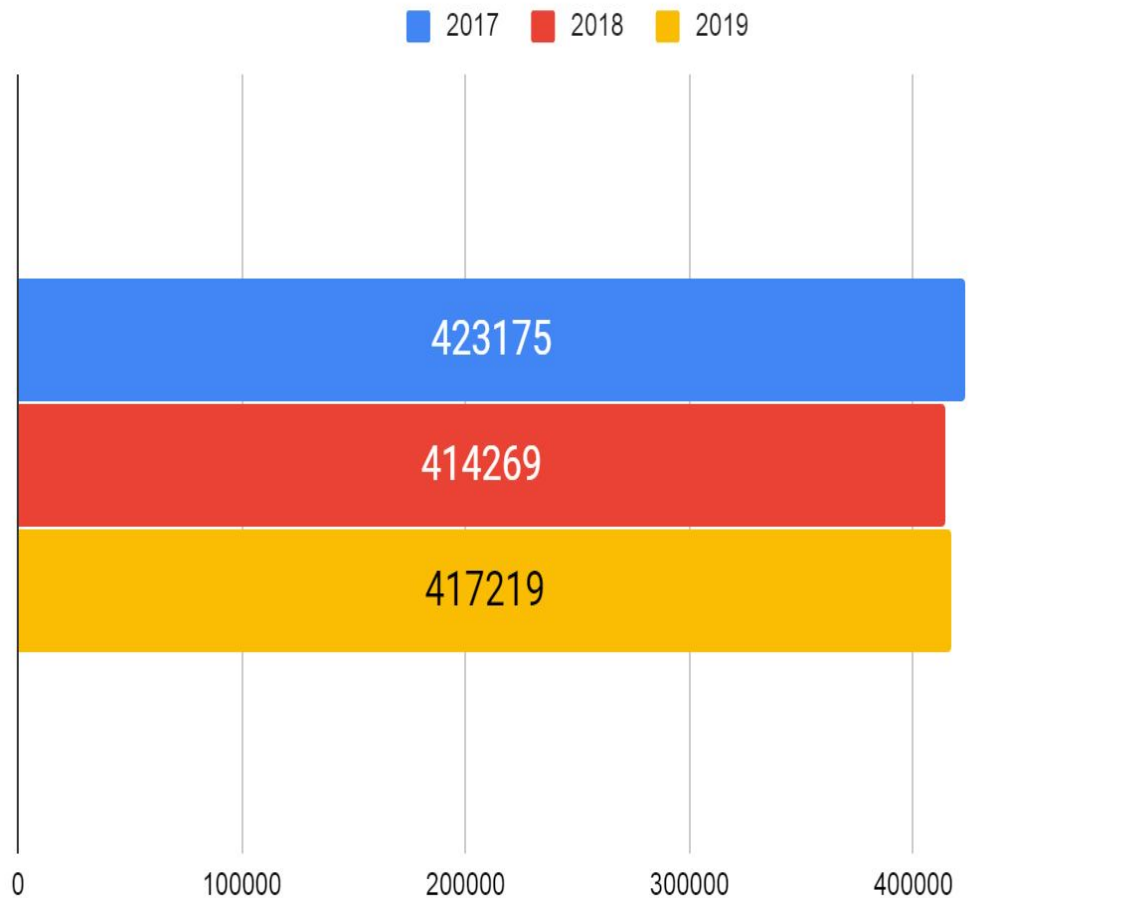

Pašvaldību publisko bibliotēku provizoriskie pamatrādītāju statistikas dati par 2019. gadu

Avots: [Kultūras datu portāls](#)

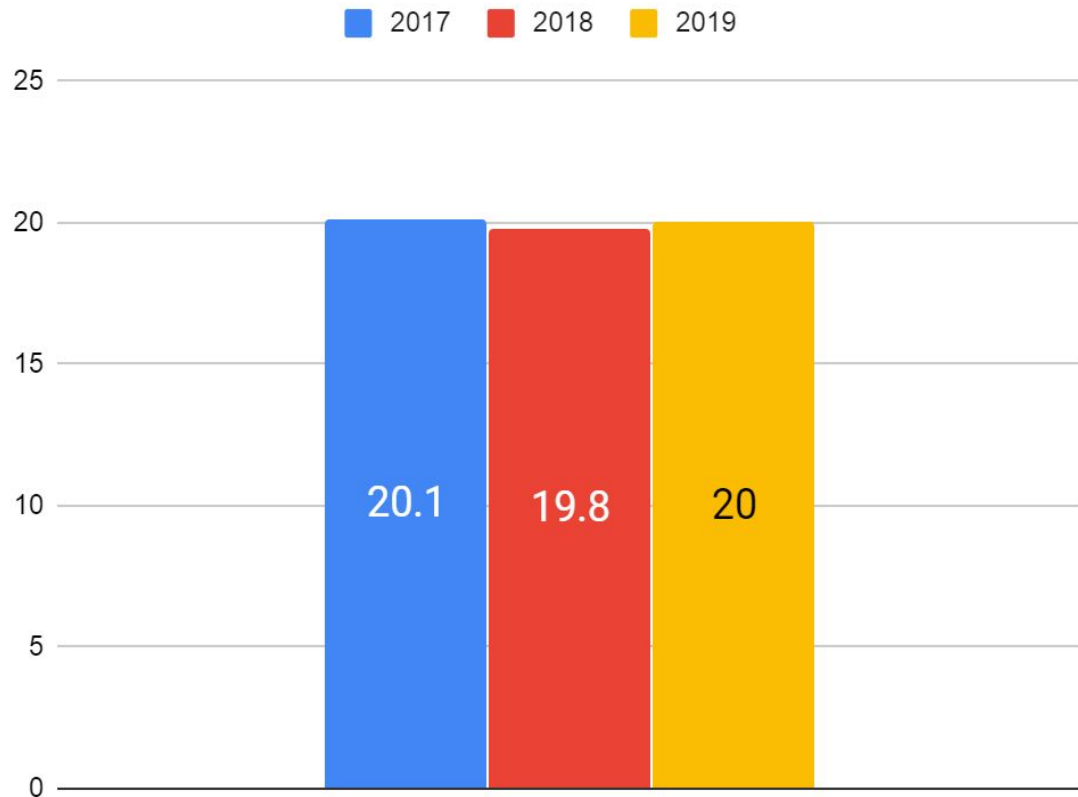
Pilnīgs datu apkopojums un oficiālās statistikas publicēšanas laiks [LNB tīmekļvietnē: pirmā jūnija darba diena](#)

Aktīvie lietotāji

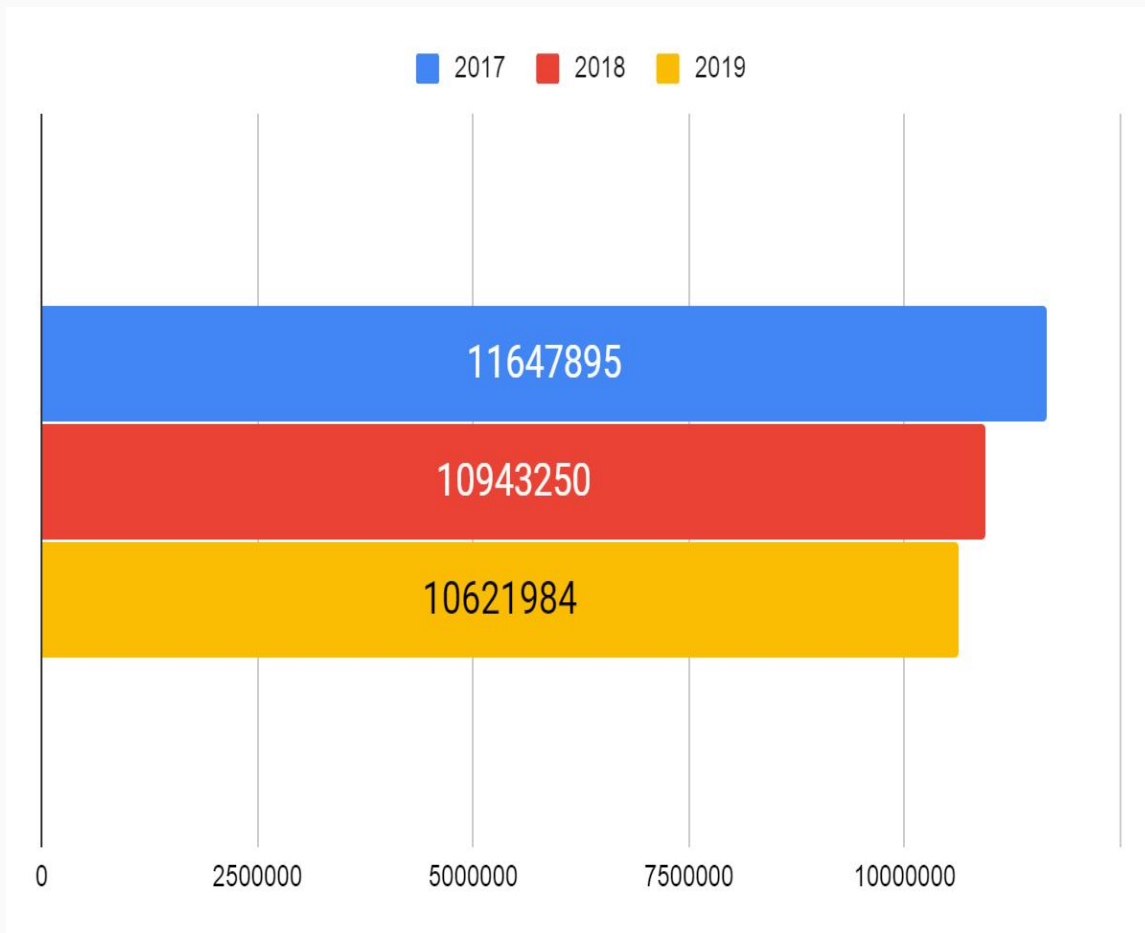

Procentuāli
apkalpotā
mērķauditorijas
daļa no visiem
Latvijas
iedzīvotājiem

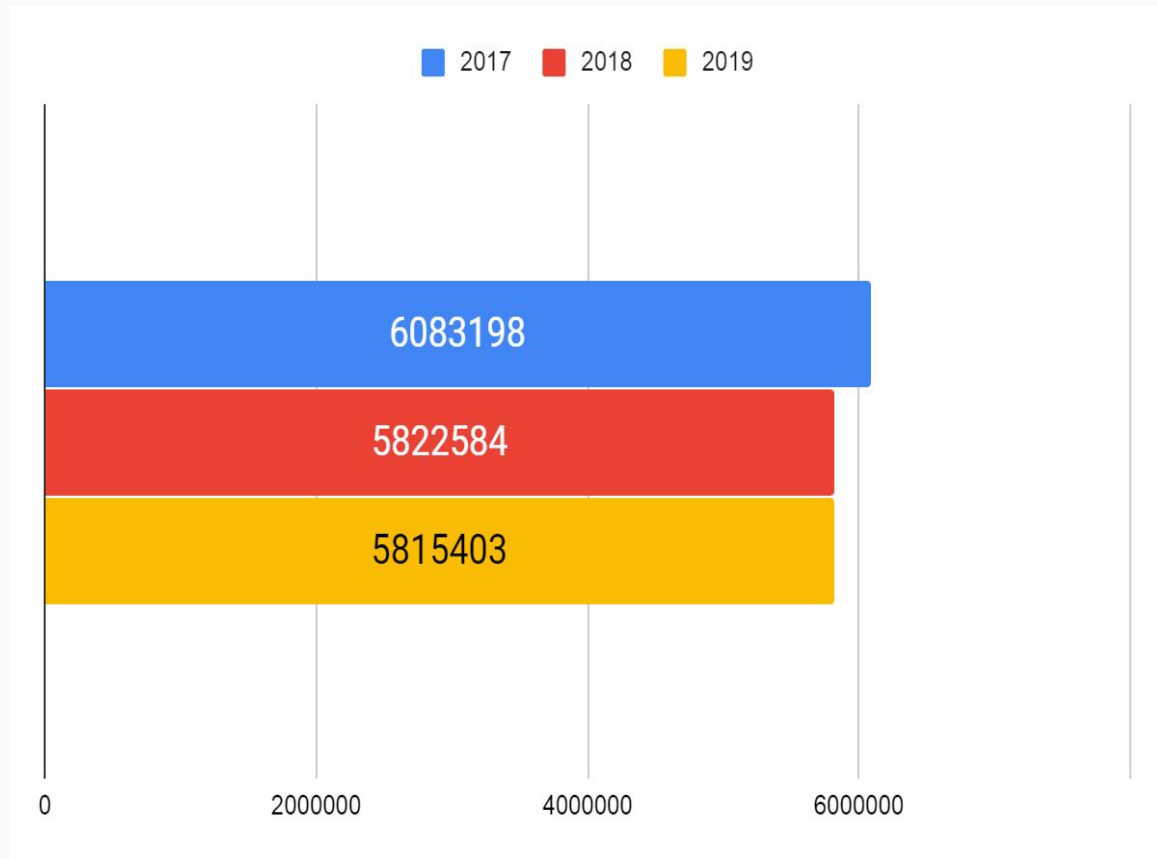
Avots: Latvijas iedzīvotāju skaits no Pilsonības
un migrācijas lietu pārvaldes statistikas -
iedzīvotāju reģistrs. Skatīts 03.03.2020.

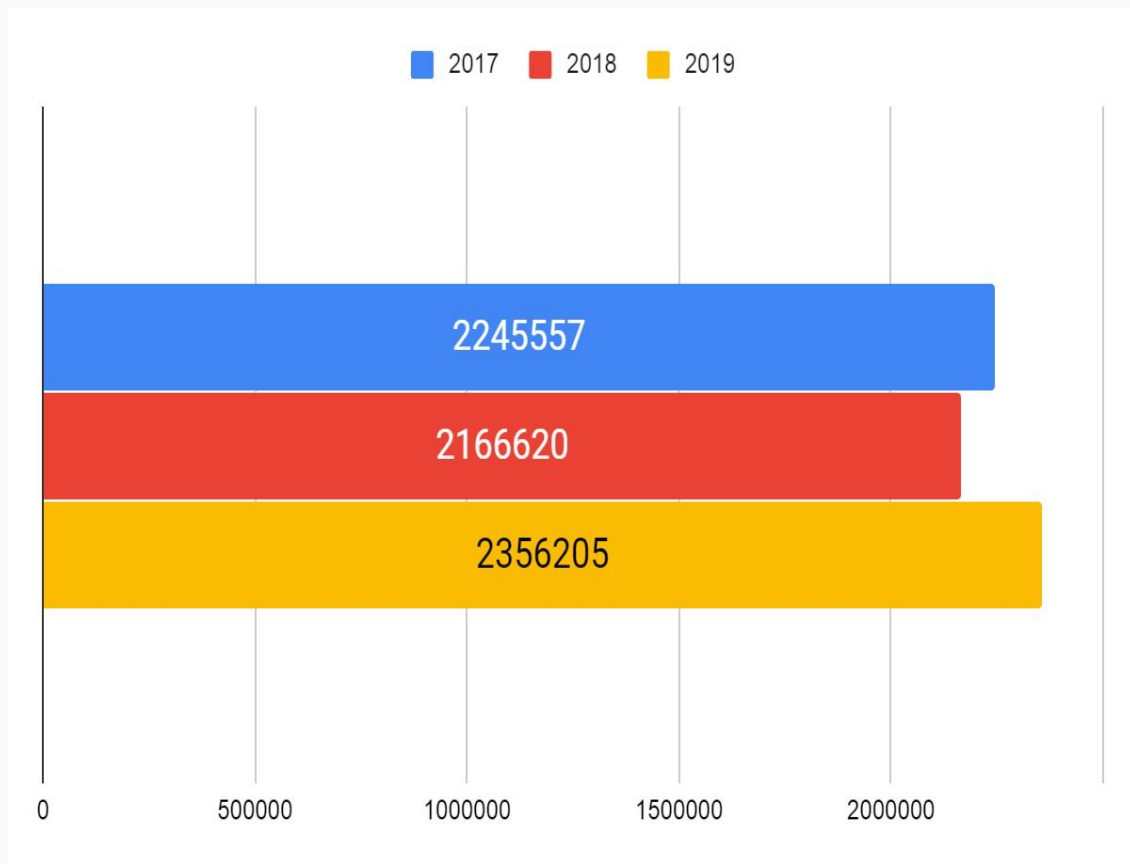
Izsniegums

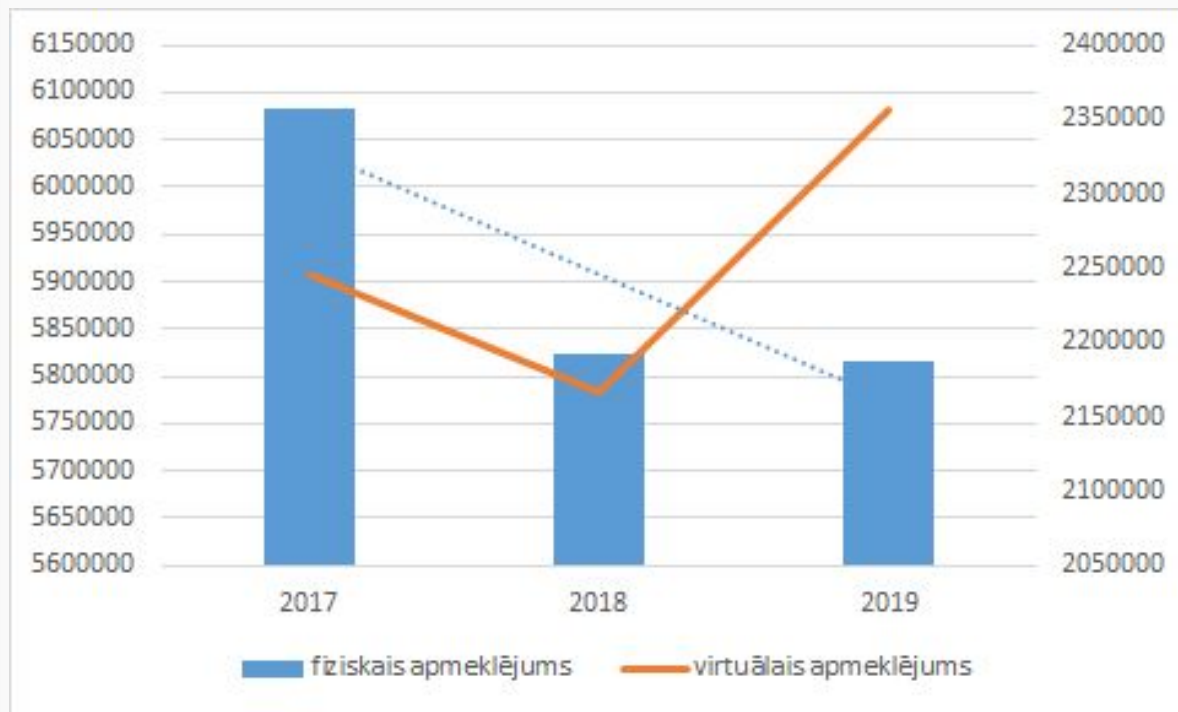
Fiziskais apmeklējums

Virtuālais apmeklējums

Fiziskais apmeklējums salīdzinājumā ar virtuālo

Galvenās atziņas par bibliotēku statistiku 2019. gadā

- Kultūras datu portāla statistikas datu ievades termiņu ievērojušas 95 % bibliotēku (visu veidu)

Pašvaldību publiskās bibliotēkas:

- Aktīvo lietotāju skaits kaut nedaudz, tomēr ir pieaudzis par 0,7 % salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu. Salīdzinoši iedzīvotāju skaits valstī ir samazinājies par 0,58 %. Šis ir pirmais aktīvo lietotāju skaita pieaugums, kas novērojams laika posmā no 2016.–2019. gadam. Taču tas joprojām ir mazāks par 2,8 % salīdzinājumā ar 2016. gada rādītājiem
- Neskatoties uz atsevišķiem gadījumiem, kopīgā tendence rāda, ka turpina samazināties bibliotēku izsniegums un fizisko apmeklējumu skaits
- Lai gan fizisko apmeklējumu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu samazinājies par 0,1 %, virtuālais apmeklējums ir pieaudzis par 8,7 %
- No visiem Latvijas iedzīvotājiem apkalpotās mērķauditorijas procentuālais aptvērums saglabājas 20 % robežās

Pēdējā gada laikā bibliotēka dažādos veidos ir skaidrojusi vietējai sabiedrībai, kāpēc ir nozīmīgi reģistrēties par bibliotēkas lietotāju arī tad, ja netiek izmantoti tradicionālie pakalpojumi – grāmatu un periodisko izdevumu izsniegšana uz mājām un internets. Tas nepieciešams, lai statistika atspoguļotu reālo bibliotēkas pakalpojumu lietotāju skaitu un kalpotu par pamatu pasākumu un citu inovatīvu piedāvājumu dažādām mērķauditorijām attīstībai un finsējuma piesaistei no pašvaldības budžeta un citiem avotiem

Valmieras bibliotēka

LVS ISO 11620:2014

Informācija un dokumentācija – Bibliotēku snieguma rādītāji

no datiem (ISO 2789) → uz rādītājiem (ISO 11620)

Kā bibliotēkas plānošanas un vērtēšanas līdzeklim snieguma rādītājiem ir divi galvenie uzdevumi:

- 1) nodrošināt pārvaldības procesa kontroli
- 2) būt par izziņas un dialoga pamatu starp bibliotēkas personālu, finansēšanas institūcijām, bibliotēkas lietotājiem un citām svarīgām ārējām ieinteresētajām pusēm

Pakārtots uzdevums = salīdzināt līdzīgas bibliotēkas

Standartā:

- termini un to definīcijas
- kritēriji un apraksta struktūra
- snieguma rādītāju izmantošana
- snieguma rādītāju saraksts
- snieguma rādītāju apraksts

LVS ISO 11620:2014 pieejams:

- Latvijas Nacionālās standartizācijas institūcijas [“Latvijas standarts” Standartu lasītavā](#)
- [Latvijas Nacionālajā bibliotēkā](#) (drukātā versija: 8. st. lasītava; elektroniskā versija: Uzziņu un informācijas centrs un Tehnoloģiju un dabaszinātņu lasītava)
- [RTU Zinātniskajā bibliotēkā](#)
- [Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas bibliotēkā](#)

Standartu var nopirkt: Standartu [e-veikalā](#) vai LVS Standartu fondā Krišjāņa Valdemāra ielā 157

Arhīvi, bibliotēkas un muzeji, reģistrējoties www.lvs.lv kā juridiskas personas un informējot par to LVS darbiniekus (tālr. 67362250; e-pasts if@lvs.lvs), standartu iespiestā formā var iegādāties ar 75 % atlaidi no noteiktās standarta pamatcenas

Problēmas un risinājumi

Nepiemērotas telpas

Vēl joprojām pietiekami daudzām bibliotēkām, zināmākie piemēri: Bauskas CB, arī Jēkabpils GB, Liepājas CZB, Ludzas pilsētas GB

- Mazas, šauras, grūti pieejamas veciem cilvēkiem, cilvēkiem ar kustību traucējumiem, māmiņām ar ratiņiem utt.

* Telpu šaurība neļauj krājumu izvietot vizuāli pievilcīgi un pārskatāmi

* Nepiemērotas telpas traucē bibliotēku piejamībai

Risinājums: grāmatu piegāde mājās

Aicinājums: domāt arī par citu bibliotēkas pakalpojumu pieejamību ārpus bibliotēkas telpām

Interneta darbības traucējumi, veci datori

- Lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu bibliotēku lietotājiem, bibliotēkās pakāpeniski tiek atjaunotas un uzlabotas iekārtas (datori, printeri, multifunkcionālās iekārtas)
- Pēc nepieciešamības tiek veikta datorprogrammatūras atjaunināšana

Risinājums/iespēja: projekti; bibliotēku iekļaušana valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru tīklā

- Kultūras pārvaldes Investīciju plāna 2019.–2021.gadam ietvaros **Daugavpils novadā bibliotēkās tika atjaunoti 22 datori**, no tiem 3 darbiniekiem un 19 lietotājiem, par kopējo summu EUR 19 800
- 2019. gadā tika realizēta Rīgas domes Informācijas tehnoloģiju centra (RD ITC) projekta “RCB informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) infrastruktūras integrēšana RD ITC infrastruktūrā” 1. kārtā, kura laikā notika **RCB darbinieku datortīkla iekļaušana vienotā centralizētā pašvaldības tīklā, pāreja uz pašvaldības e-pastu sistēmu, kā arī tika nomainīti visi darbinieku datori – tika saņemti un uzstādīti 180 jauni datori ar jaunāku programmatūru**, kas būtiski uzlaboja gan bibliotekāru darbu, gan lietotāju apkalpošanas ātrumu un kvalitāti

Nepietiekams finansējums, trūkst līdzekļu attīstībai

- Ierobežotais finansējums krājuma komplektēšanai motivējis bibliotēkas aktīvāk izmantot SBA iespējas
- Nepietiekams finansējums arī profesionālās pilnveides pasākumu organizēšanai un apmeklēšanai / Finansiālais nodrošinājums personāla attīstībai ir labs un ar katru gadu uzlabojas
- Finansējuma trūkums jaunu tehnoloģiju iegādei bibliotēkā – lietotāji zina par jauninājumiem un iespējām, bet bibliotēkai tas nav iegādājams

Sabiedrība pret bibliotēkām kļūst
aizvien prasīgāka, lietotājs
zinošāks un izglītotāks

Gulbenes novada bibliotēka

Darbs ar personas datiem

- Daudzi lietotāji vēlas, lai bibliotēkas darbinieki palīdzētu veikt visas darbības ar e-pakalpojumiem, kas ietver darbu ar personas datiem

Risinājums: iedzīvotāju izglītošana; instrukciju sagatavošana

Novērojama datorprasmju iemaņu nostiprināšanās senioru vidū, daudzi paši veic dažādus maksājumus caur internetbanku. Salaspils novada bibliotēka

Tika izdots rīkojums no bibliotēkas vadības puses, ka bibliotēkas darbiniekiem ir aizliegts rīkoties ar lietotāja datiem, ietvērot paskaidrojumu, ka darbinieks konsultē, taču darbības ar saviem personas datiem jāveic pašam apmeklētājam. Limbažu GB

Darbinieku novecošanās; nekonkurētspējīgs atalgojums

- Vecumā virs 50 gadiem – līdz pat 75 % darbinieku
- Tas atspoguļojas arī uz atsevišķu darba pienākumu kvalitāti, īpaši jomās, kas saistītas ar informācijas tehnoloģiju izmantošanu
- Atalgojuma pieaugums nav proporcionāls bibliotekāra darba prasību un apjoma pieaugumam

Risinājums: konkurētspējīgs atalgojums, kurš spētu piesaistīt jaunus, izglītotos darbiniekus un noturēt esošos speciālistus

Bibliotēku darbinieku kompetence

- Bibliotēku darbiniekiem trūkst zināšanu kvalitatīvu publicitātes materiālu sagatavošanā
- Nepieciešams padziļināt kompetenci medijpratībā un informācijpratībā
- Nepietiekamas zināšanas IT jomā. Lai arī notiek nepārtraukta apmācība, katrs jauninājums sagādā problēmas apgūšanā
- Nepietiekamas valodu zināšanas: vecākās paaudzes darbinieki pietiekami labā līmenī nezina angļu valodu; jaunā paaudze neprot krievu valodu

Bibliotēku darbinieku kompetence

- Notiek intensīvs darbs bibliotekāru profesionālās kvalifikācijas celšanas jomā: **2019. gadā 66 bibliotekāri ieguva profesionālo kvalifikāciju “bibliotekārs”**: 8 bibliotekāri absolvēja LNB Kompetenču attīstības centra profesionālās tālākizglītības programmu “Bibliotēku zinības”, savukārt 58 bibliotekāri nokārtoja profesionālās kvalifikācijas eksāmenu eksterna kārtā
- Kvalifikācijas prakses (240 h) norisi nodrošināja vairāk nekā 100 bibliotēkas visā Latvijā
- Lielu darbu sava reģiona bibliotekāru sagatavošanā profesionālās kvalifikācijas eksāmenam veikušas reģionu galvenās bibliotēkas. Vislielākais skaits profesionālās kvalifikācijas eksāmenu nolikušo 2019. gadā ir Ludzas reģionā – **eksterna kārtā nokārtojot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, profesionālo kvalifikāciju “bibliotekārs” ieguva 21 Ludzas reģiona bibliotekārs**

Bibliotēku darbinieku kompetence

- Izvēršot bibliotēkas izglītojošo darbību, **bibliotekāri apgūst “Pedagoģiskās darbības pamatus”** (80 h). Kursos apgūtas tādas tēmas kā nodarbību struktūra, vērtēšana, kompetenču pieeja, vecumposmu psiholoģija u. c. Pēc programmas apguves darbinieki ieguva sertifikātu ar tiesībām veikt pedagoģisko darbu (Latgales CB, Jelgavas pilsētas bibliotēka)
- RGB turpina piedāvāt, kā arī izstādā jaunas licencētas izglītības programmas bibliotekāriem

Personālsastāva stabilitāte / mainīgums; cilvēkresursu trūkums

- Kolektīvā, kur darbinieki nemainās, darbs jāorganizē tā, lai izvairītos no rutīnas, regulāri jāiegulda darbs radošuma un izaugsmes veicināšanā gan individuāli, gan komandai kopumā

Risinājums: kolektīva saliedēšanās pasākumi, t. sk. reģionālie un starpreģionālie;
2019. gada jaunums – Zemgales RGB direktoru klubiņš (Bauska, Jelgava, Dobeles)

- Cilvēkresursu un laika trūkums, lai īstenotu idejas un pilnībā izmantotu bibliotēkas iespējas (īpaši viena darbinieka bibliotēkās)
- Bibliotēku pieejamības laika samazinājums bibliotekāru slodžu samazināšanas dēļ

Risinājums: brīvprātīgo piesaiste, sabiedrības iesaiste

Bauskas Centrālā bibliotēka aizvadītajā gadā īpašu uzmanību pievērsa kolektīva saliedēšanai

Kopīga pieredze, uzticēšanās, emocijas un gandarījuma sajūta par paveikto ir pamats veiksmīgai kolektīva attīstībai un izaugsmei

- Bauskas CB darbinieki kopā ar vairākām Bauskas novada pagastu bibliotēku vadītājām sanāca kopā, lai izveidotu priekšnesumu LBB Zemgales nodaļas semināram “Bibliotēkas – visuma centrs”; semināra dalībniekus pārsteidza Bauskas bibliotekāru “Bitīšu deja”
- Vienā no spodrības dienām Bauskas CB kolektīvs sanāca kopā, lai izgatavotu auduma maisiņus čaklākajiem bibliotēkas lietotājiem. Darba procesā piedalījās ikviens – katrs darbinieks deva savu ieguldījumu, lai bibliotēkas lietotājiem sagādātu prieku

Bauskas bibliotekāru "Bitīšu dejas"

Gan sabiedrībai, gan bibliotēku darbiniekiem jāspēj iekļauties mūsdienu tehnoloģiju attīstības procesā, saglabājot interesi par tradicionālajiem resursiem (grāmatas, prese) un izglītojoties par jauno (e-pakalpojumi) piedāvājumu. Straujajai informācijas aprītei nav gatava ne daļa sabiedrības, nedz arī daudzi vecākās paaudzes bibliotekāri. Taču to nav jāuzskata par problēmu, bet gan par uzdevumu, kas risināms, profesionāli pilnveidojoties, atbalstot un iekļaujot, nezaudējot svarīgākos bibliotēkas pastāvēšanas mērķus. Iedzīvotāju pastāvīgā samazināšanās lauku apvidū arī ir drauds dažu bibliotēku nodrošinātai nākotnei, tāpēc savlaicīgi un elastīgi jāreaģē uz pārmaiņām, jābūt gataviem jaunām darba formām.

Kuldīgas GB

Pakalpojumi

Galvenās atziņas: pakalpojumi

- Prioritāte pakalpojumu jomā – pilnveidot bibliotēku pakalpojumus, uzlabot to kvalitāti un daudzveidību
- Pieaug attālināto pakalpojumu piedāvājums un izmantošana, t. sk. izsniegto autorizācijas datu skaits (visbiežāk minētais pieaugums 60–95 %), lai pasūtītu un pagarinātu izdevumus, piekļūtu datubāzēm, izmantotu e-grāmatu bibliotēku
- E-grāmatu bibliotēka – pakalpojums augstu novērtēts, tomēr ar neviendabīgu izmantojumu
- Tiek mainīts bibliotēku darba laiks atbilstoši lietotāju vajadzībām, piemēram, vakara stundās un brīvdienās
- Mazinās pieprasījums pēc stacionārajiem datoriem, biežāk tiek izmantots bezvadu internets un personīgās ierīces

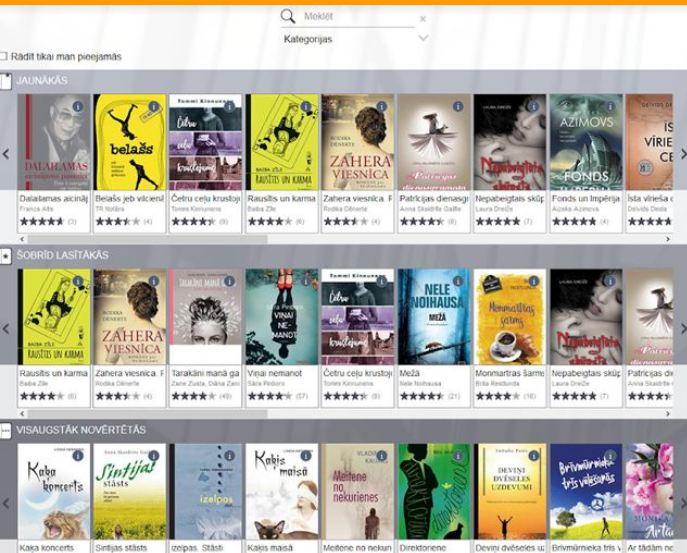
Galvenās atziņas: pakalpojumi

- Uzziņu darbs bibliotēkās tiek veikts augstā kvalitātē, pieaudzis sarežģītu uzziņu skaits; uzziņu sniegšanā tiek izmantoti daudzveidīgi informācijas resursi
- Īpaši tiek strādāts pie lasītāju informācijpratības attīstības
- Bibliotēku telpas saviem pasākumiem labprāt izmanto dažādas sabiedriskās organizācijas un apvienības, pašvaldību iestādes
- Bibliotēkas kā tikšanās vietas izmanto dažādas interešu grupas, lai attīstītu un pilnveidotu savas prasmes, tiktos ar domubiedriem un hobiju draugiem
- Bibliotēka tiek izmantota kā radošuma izpausmes telpa, vieta, kur var izpausties vietējie literāti un mākslinieki, iepazīstinot ar saviem radošajiem darbiem
- Notiek jaunu pasākumu formu meklējumi

Šķiet, ka bibliotēku darbinieki ir ieguvuši otro elpu, un uz lokālajā vidē notiekošajiem procesiem sāk skatīties no cita skata punkta, proti, kā es šo situāciju varu izmantot savā (tas ir – bibliotēkas) labā

Balvu reģions

Jauns pakalpojums – e-grāmatu bibliotēka

- Publiskās bibliotēkas piedāvā jaunu lasīšanas formātu, saglabājot publisko bibliotēku pakalpojuma bezmaksas principu
- Jauno pakalpojumu finansē valsts
- Pakalpojums nodrošina vienlīdzīgas iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem lasīt e-grāmatas
- Publiskās bibliotēkas iet soli tālāk piedāvājumā “24 stundas 7 dienas nedēļā”
- Pakalpojums veicina sabiedrības digitālo prātību un e-pakalpojumu popularitāti Latvijā

3td e-GRĀMATU bibliotēka ir lielisks valstiski nozīmīgs projekts, aktuāla iespēja arī tradicionālajām bibliotēkām piedāvāt mūsdienīgu pakalpojumu

(Valmieras bibliotēka)

Bibliotekāru atziņas par projektu

- Pirmais e-grāmatu bibliotēkas darbības gads ir īpašs un prasīja visvairāk darba, iepazīstot jauno pakalpojumu
- Lasītājiem var piedāvāt lasīt grāmatas, kuru nav bibliotēkas krājumā vai uz kurām ir jāgaida rindā
- Pieaudzis autorizēto lietotāju skaits, tas saistīts ar lasītāju vēlmi izmantot e-grāmatu bibliotēku
- Risinājums cilvēkiem gados un ar redzes problēmām – iespēja lasot palielināt tekstu

Lasītāju atziņas par projektu

- Grāmatas latviešu valodā var lasīt, dzīvojot ārpus Latvijas
- E-grāmatas var lasīt ceļojumos
- Iespēja lasīt ārpus mājas, jebkurā vietā, kur var piekļūt internetam
- Iespēja izvēlēties lasāmvielu pēc kategorijas

E-grāmatu bibliotēkas popularizēšana

- KISC un "Tieto Latvia" plakāts "Vai tu jau lasi 3td e-grāmatas?"
- Pakalpojums popularizēts sarunās, reklamēts sociālajos medijos, bibliotēku pasākumos, jauno grāmatu dienās, izlikti bukleti, sagatavotas informatīvās lapiņas, informācija publicēta drukātajos laikrakstos un žurnālos
- E-kataloga ierakstiem pievienotas saites uz piekļuvi šiem izdevumiem e-grāmatu bibliotēkā
- Izdevumiem bibliotēkas krājumā pievienotas norādes, ka grāmata pieejama arī e-grāmatu bibliotēkā

Uzlīmes uz Jelgavas pilsētas bibliotēkas krājuma grāmatām "Grāmata pieejama e-grāmatu bibliotēkā 3td.lv"

Pakalpojuma novērtējums dažāds, nereti pretrunīgs

- Sākotnējā interese bija liela, bet ar laiku interese mazinās
- Ilgstoši lasīt mobilajās ierīcēs ir visai nogurdinoši, ātri piekūst acis
- Reģistrācija e-grāmatu bibliotēkā ir vienkārša un saprotama; citi savukārt min, ka pieteikšanās process ir samērā sarežģīts
- Ja bibliotekārs pats aktīvi izmanto iespēju lasīt e-grāmatas, arī lasītājiem rodas interese
- E-grāmatu bibliotēku nepieciešams popularizēt aktīvāk, organizējot konkursus vai izmantojot citas lasīšanas veicināšanas metodes
- Atsevišķas bibliotēkas nav izsniegušas autorizācijas datus vispār
- Lasītājiem joprojām vairāk patīk grāmatas papīra formā, aizbaidinoties ar nevēlēšanos mainīt lasīšanas paradumus
- Nav datu, cik daudz lasītāju izmanto e-grāmatu bibliotēku no katras bibliotēkas

Pakalpojumi: valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri

- 2019. gadā novadu lielāko bibliotēku telpās un to darba laikā sāka darboties **valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri**, kuros iedzīvotāji var saņemt valsts un pašvaldības iestāžu pakalpojumus vienuviet, nedodoties uz katru iestādi atsevišķi
- Darbinieki pēc apmācību kursa apgūšanas papildus bibliotekārajam darbam veic klientu apkalpošanas centra pienākumus (Aizkraukles, Pierīgas, Madonas, Valmieras reģions)
- Siguldas novada Allažu pagasta bibliotēka – bibliotēkas telpās tiek sniegti pasta pakalpojumi

Pakalpojumi: pielāgotā literatūra

Paplašinātas iespējas izmantot pielāgoto literatūru t. sk. klausīties audiogrāmatas

- Lai sekmētu pielāgotās literatūras pieejamību, noslēgta vienošanās par sadarbību SBA ietvaros ar 96 pašvaldību publiskajām bibliotēkām; noslēgti līgumi ar sociālajām institūcijām – sociālās aprūpes centriem, pansionātiem un biedrībām (Latvijas Neredzīgo bibliotēka)

Pieaug datubāzu izmantojums

- Pieaudzis datubāzu apmeklētāju skaits: izmanto uzzīņu darbā, izmanto skolēni mācību procesā, meklē atbildes uz konkursu jautājumiem, bibliotekāri meklē ievērojamu cilvēku jubilejas, izstāžu veidošanā
- Pieaug piekļuves datu izsniegšana datubāzu izmantošanai ārpus bibliotēku telpām, to veicinājis bibliotēku individuālais darbs ar lasītājiem, datubāzu prezentēšana informācijpratības nodarbībās
- Bibliotekāri atzinīgi novērtē un izmanto LNB resursus – analītikas datu bāzi, Digitālo bibliotēku un Nacionālo enciklopēdiju
- Bibliotekāri veikuši mērķtiecīgu datubāzu popularizēšanu: informatīvi statīvi, informatīvas lapiņas, informācija bibliotēkas stendā, informatīvas pēcpusdienas skolēniem, informācija tīmekļvietnē, sociālajos medijos

Bibliotekāru prasmes darbā ar datubāzēm

- Vislabākā datubāzu reklāma – bibliotekārs jūtas komfortabli piedāvātajos informācijas resursos

*2019. gada nogalē Bauskas reģiona bibliotekāriem tika sagatavots **prasmju pārbaudes tests "Informācijas meklēšana"**, kurš sastāvēja no 30 jautājumiem un praktiskiem uzdevumiem par informācijas meklēšanu dažādos interneta resursos, piemēram, "News.lv", "Letonika.lv", "Periodika.lv", "Filmas.lv", "Diva.lv", un BIS "ALISE". Testa rezultāti norādīja, kam vairāk jāpievērš uzmanība, organizējot Bauskas reģiona bibliotekāru seminārus, kādas tēmas iekļaut, kurus informācijas resursus nepieciešams papildus apgūt*

Bauskas CB

Tehnoloģijās balstītie jaunie pakalpojumi – projektu rezultāts

Pašapkalpošanās iekārtas ienāk arī Latvijas publiskajās bibliotēkās

- Pašapkalpošanās grāmatu izsniegšanas un nodošanas sistēma Liepājas CZB un Jelgavas pilsētas bibliotēkā

Interreg V-A
Latvijas-Lietuvas
pārrobežu projekts
“Inovatīvu risinājumu
attīstība bibliotēkās
dažādu paaudžu
apmeklētājiem
pierobežas reģionā”
(Pašapkalpošanās
bibliotēkas dažādām
paaudzēm)

Sadarbības partneri: **Jelgavas pilsētas bibliotēka;**
Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka, Šauļu pilsētas
bibliotēka

Projekta mērķi:

- modernizēt bibliotēku pakalpojumus un padarīt tos daudzveidīgākus, ieviešot jaunas tehnoloģijas;
- attīstīt jaunu zināšanu ieguvu, ģimeņu un paaudžu saliedētību un komunikācijas stiprināšanu ar jaunu un interesantu spēļu un citu aktivitāšu palīdzību

Interreg V-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu projekts “Inovatīvu risinājumu attīstība bibliotēkās dažādu paaudžu apmeklētājiem pierobežas reģionā” (Pašapkalpošanās bibliotēkas dažādām paaudzēm)

Projekta rezultāti:

- **jaunās tehnoloģijas** – elektroniskie vārti un pašapkalpošanās iekārta
- **jaunas, interaktīvas pasākumu formas** (Ģimeņu sacensības dabaszinību un svešvalodu izzināšanai, Ģimenes galda spēļu dienas, Spēļu dienas brīvā dabā visai ģimenei) / Liepāja
- interaktīva spēle dabaszinātnēs; jaunas, loģisko domāšanu, pasaules izzināšanu, radošumu un jaunradi veicinošas galda spēles; tradicionāli un inovatīvi sarīkojumi un aktivitātes ģimenēm / Jelgava
- **brīvprātīgo jauniešu (“zināšanu vēstnešu”) piesaiste bibliotēkai, lai palīdzētu vecāka gada gājuma cilvēkiem apgūt digitālās prasmes, sekmējot arī paaudžu sadarbību** (programma “Mācīties vienam no otra” / Jelgava, “Bērni un jaunieši māca seniorus” / Liepāja)

Interreg V-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu projekts “Interaktīvās izglītības telpa – efektīvs nelabvēlīgu ģimeņu bērnu sociālās integrācijas veids” (OPEN UP)

- **Projekta mērķis:** radīt atbilstošus apstākļus Ludzas, Rokišķu un Jēkabpils bibliotēkās sociāli mazaizsargātu ģimeņu bērnu sociāli ekonomiskās aktivitātes sekmēšanai, tādējādi veicinot dzīves apstākļu uzlabošanos Latvijas un Lietuvas pierobežas reģionā
- **Projekta partneri:** Ludzas pilsētas pašvaldība / Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka, Jēkabpils pilsētas pašvaldība / Jēkabpils Galvenā bibliotēka, Rokišķu rajona pašvaldības bibliotēka

*Bija plānots, ka projekta pasākumos piedalīsies 127 bērni no sociāli mazaizsargātām ģimenēm. Projekta rezultātā projekta aktivitātēs tika iesaistīti **ap 1000 bērnu***

*Projekta mācību semināros un pieredzes apmaiņas braucienā uz Berlīni piedalījās vairāk nekā **30 bibliotekāru***

Interreg V-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu projekts “Interaktīvās izglītības telpa – efektīvs nelabvēlīgu ģimeņu bērnu sociālās integrācijas veids” (OPEN UP)

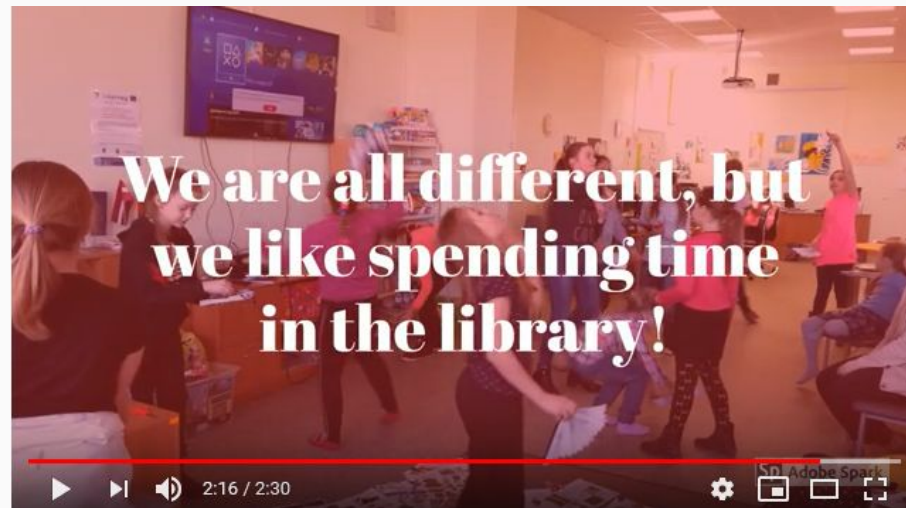
- **legādāts jauns aprīkojums un mēbeles:** interaktīvais stends, spēļu konsole “Xbox”, fotoaparāts, 3 portatīvie datori / Jēkabpils GB Bērnu literatūras nodaļa; 10 datorkomplekti, 2 multifunkcionālās iekārtas, spēļu konsole “PlayStation”, televizors, virtuālās realitātes aprīkojums, videokamera, projektors / Ludzas pilsētas GB Bērnu apkalpošanas nodaļa
- **Nodarbības bērniem no sociāli mazaizsargātām ģimenēm** (darbs ar IKT, t. sk. datubāzu izmantošana; interaktīvās spēles; tikšanās ar karjeras konsultantiem un dažādu profesiju pārstāvjiem; uzņēmumu, organizāciju, izglītības iestāžu apmeklējumi u. c.)
- **Divas starptautiskas nometnes bērniem** no sociāli mazaizsargātām ģimenēm
- **Trīs starptautiski semināri** projektā iesaistīto **bibliotēku speciālistiem** (Rokišķos, Jēkabpilī un Ludzā), kā arī **pieredzes apmaiņas brauciens** uz Berlīnes bibliotēkām

Interreg V-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu projekts “Interaktīvās izglītības telpa – efektīvs nelabvēlīgu ģimeņu bērnu sociālās integrācijas veids” (OPEN UP)

[Jēkabpils GB veidots fotomirklū
videokopsavilkums par projektu](#)

[Ludzas pilsētas GB videoatskats uz projektu](#)

Ģimenes digitālo aktivitāšu centrs (Latgales CB, Preiļu GB)

Interreg V-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu projekts “Ģimenes digitālo aktivitāšu centru tīkla izveide dzīves kvalitātes un izglītības atbalstam Austrumaukštaitijā un Dienvidlatgalē” (Network-DigiHubs)

- Projekta mērķis: **izveidot centrus ģimenēm, kuros gan pieaugušajiem, gan bērniem ir iespēja izglītoties un saturīgi pavadīt brīvo laiku ar jaunām, modernām tehnoloģijām aprīkotā vidē**
- Sadarbības partneri Lietuvā: Utenas un Zarasu publiskās bibliotēkas
- Atklāšana: 2019. gada 26. februārī Latgales CB, 26. martā – Preiļu GB

Ģimenes digitālo aktivitāšu centrs: piedāvātie pakalpojumi / bibliotēkas jauninājumi

- **Kinētisku viktorīnu kolekcija** par Latvijas un Lietuvas ģeogrāfiju, literatūru u. c. tēmām
- **Virtuālā realitāte:** 3D brillēs skatāmi video par Daugavpils, Utenas, Zarasu un Preiļu kultūrvēstures objektiem un atpūtas infrastruktūru
- **Interaktīvs velobrauciens**, vērojot Austrumlietuvas un Dienvidlatvijas populārākos tūrisma objektus
- **“Xbox One” spēļu konsoles** izklaidējošu un attīstošu videospēļu spēlēšanai
- Interaktīva multimediju iekārta “Mobile Magic Carpet” jeb **pārvietojamais burvju paklājs** ar vairākiem simtiem interaktīvo spēļu, atjautības uzdevumu un viktorīnu (interaktīvā paklāja īpašā vērtība ir uztveri veicinošas aktivitātes bērniem ar dažādiem attīstības traucējumiem; paklājs iegādāts ārpus projekta par pašvaldības piešķirumu)

Ģimenes digitālo aktivitāšu centrs: piedāvātie pakalpojumi / bibliotēkas jauninājumi

- 3D pildspalvu radošā darbnīca; 3D modelēšanas nodarbības izdrukai uz 3D printera; digitālās mājturības nodarbības (digitālās mājturības komplekts iegādāts ārpus projekta par pašvaldības piešķirumu); “Lego Mindstorm” robotikas nodarbības
- **Mobilā lietotne**, kur var iegūt piekļuvi ziņām par centra jaunumiem, bibliotēkas aktualitātēm un īpaši veidotām tematiskām grāmatu kopām
- **Galda spēles, literatūras kolekcija** (grāmatas par ģeogrāfiju, vēsturi, izgudrojumiem u. c. saistošām tēmām dažāda vecuma bērniem un pieaugušajiem)
- Centra **mācību klase** aprīkota ar jauniem portatīvajiem datoriem, interaktīvo ekrānu, A3 multifunkcionālo iekārtu, projektoru un nolaižamo ekrānu; notiek tematiskas nodarbības un semināri visām interesentu grupām

Ģimenes digitālo aktivitāšu centrs: projekta ietekme

- Bibliotēkas IKT nodrošinājuma attīstība
- Jaunu, modernu tehnoloģiju iegāde
- Bibliotēkas pakalpojumu daudzveidības vairošana un modernizācija
- Bibliotēkas publicitāte un lietotāju, apmeklētāju piesaiste

- Bibliotēkas darbinieku kompetenču attīstība

Par nozīmīgu projekta ieguvumu uzskatāma arī bibliotekāru apmācība par tehnoloģiju mentoriem (divu gadu laikā apmācīti seši mentori piecu tehnoloģisko risinājumu izmantošanā, katrs mentors apmācīts 93 stundu garumā), kā arī projekta gaitā tapusī metodoloģiskā rokasgrāmata, kas palīdz bibliotēkas mentoriem vadīt nodarbības šo tehnoloģisko risinājumu izmantošanā.

Limbažu GB ieviesta jauna – elektroniska – forma lasītāju kartēm paralēli izdrukā formai

- Mērķauditorija – bērni un jaunieši, kuriem telefons vienmēr līdzi, bet pārējās lietas mēdz pazust
- Moderns un efektīvs risinājums situācijai, kad lasītāju kartes regulāri tiek nozaudētas un ir nemitīgi jāatjauno
- **Karte tiek sagatavota elektroniski un nosūtīta uz klienta e-pastu. Lietotājs šo failu lejuplādē savā telefonā un uzrāda bibliotēkā**
- Pēc vēlēšanās var turpināt lietot arī izdrukāto laminēto karti

Limbažu GB ieviesta jauna – elektroniska – forma lasītāju kartēm paralēli izdrukas formai

Lasītāju interese aug, un šo pakalpojumu labprāt izmanto arvien vairāk klientu, jo šāda veida lasītāju karti nozaudēt ir grūtāk un nepieciešamības gadījumā no e-pasta to iespējams lejuplādēt atkārtoti

eID karšu izmantošana lasītāju karšu vietā (Valmieras bibliotēka)

Pieaugot attālināto pakalpojumu skaitam, aktualizējas vajadzība nodrošināt e-pakalpojumu “attālinātā bibliotēku klientu reģistrācija”, ko būtu iespējams veikt ar kādu no valstī lietojamiem drošas klientu identifikācijas rīkiem, piemēram, eID karti

- **Reģistrējot lietotājus, aktīvi tika piedāvāts neizgatavot bibliotēkas lasītāju kartes, to vietā aicinot izmantot eID kartes**
- BIS “ALISE” ir iespēja reģistrēt eID kartes numuru un turpmāk apkalpot lietotājus, skenējot eID kartes svītrkodu

eID karšu izmantošana lasītāju karšu vietā (Valmieras bibliotēka)

Ieguvumi: 1) bibliotēkai nav jātērē resursi lasītāju karšu izgatavošanai (kas lietotājiem ir bezmaksas pakalpojums), 2) lietotājam nav jāgaida kartes izgatavošana, kā arī nav jāraizējas katru bibliotēkas apmeklējuma reizi neaizmirst paņemt bibliotēkas lasītāja karti

Problēma: jaunā formāta eID kartēm svītrkodi ir nomainīti uz divdimensionālajiem QR kodiem. Ar skeneriem, kurus pašlaik izmanto bibliotēka, skenēt jaunās eID kartes nav iespējams

Risinājums: 2020. gada bibliotēkas budžetā ir plānots finansējums jaunu skeneru, kas skenē gan parastos svītrkodus, gan QR kodus, iegādei

Pieaugušo neformālās izglītības programma “Medijpratība un debašu kustība” (Gulbenes novada bibliotēka)

Programmas uzdevumi:

- rosināt aktīvi domāt par medijpratību kā nepieciešamu ikdienas pamatkompetenci
- veidot pamatu debašu kustības attīstībai Gulbenes novadā
- praktiski pielietot iegūtās zināšanas

Programmā iekļautās tēmas:

- medijpratība digitālo algoritmu laikmetā; debašu kultūra; loģikas kļūdu darbnīca un debašu kustības uzsākšana Gulbenes novadā

Pārskata periodā viena no prioritātēm bija organizēto pasākumu dažādošana, lai tos pielāgotu plašākai auditorijai ar dažādām interesēm, tika rīkoti ne tikai literāri pasākumi, bet arī izglītojoši, informatīvi un izklaidējoši [pasākumi]. Šī gada ietvaros būtiski ir mainījušies pasākumu formāti, padarot tos pieejamākus un vieglāk uztveramākus lielākai apmeklētāju daļai.

Gulbenes bibliotēka

Gulbenes novada bibliotēka

Sportiski izzinoši pasākumi: "[Minies ar bibliotekāru](#)", "[Slēpo ar bibliotekāru](#)"

Literārās pastaigas (Rīgas CB)

RĪGAS
CENTRĀLĀS
BIBLIOTĒKAS
PROJEKTS

LITERĀRĀS PASTAIGAS

**"ATKLĀJ
SARKANDAUGAVU!"**
SARKANDAUGAVAS
FILIĀLBIBLIOTĒKA
TALR.: 67026109

**ZIGMUNDA
SKUJIŅA
"PĀRDAUGAVA"**
FILIĀLBIBLIOTĒKA
"PĀRDAUGAVA"
TALR.: 67037423

**"JA JĀNA GRĪZIŅA
"VARNU IELAS
REPUBLIKAS"
LITERĀRO
VARONU PĒDĀM"**
GRĪZIŅKALNA
FILIĀLBIBLIOTĒKA
TALR.: 67273678

**"KUR MĒR RĪGAS
LAUVAS?"**
RCB BĒRNU
LITERATŪRAS
NODAĻA
TALR.: 67037130

**"SAMPĒTERI
ZĪLES KRIT"**
SAMPĒTERA
FILIĀLBIBLIOTĒKA
TALR.: 67012297

PLAŠĀKA
INFORMĀCIJA:
WWW.RCB.LV

RĪGAS DOME
RĪGAS Pilsētas Valde

RĪGAS CENTRĀLĀS
BIBLIOTĒKAS
UN INFORMĀCIJAS
CENTRS

RĪGAS PILSĒTAS
MUZEJS

Latvija
100

Jaunas pasākumu formas

- Oriģinālas spēles: **“Slepkavība bibliotēkā”** (Ventspils bibliotēka), **“Izlaušanās spēle”** (Ventspils Augstskolas bibliotēka, Kudīgas Galvenā bibliotēka)
- **“Audioduša”** – iepēja, ērti iekārtojoties kabīnē un uzliekot austiņas, uz mirkli ļauties dzejas skanējumam, baudīt mūsdienu latviešu dzejnieku dzeju (Siguldas novada bibliotēka)
- Pasākumu cikls – **meistarklases**, lai sasniegtu atsevišķas interesentu grupas un tās izglītotu prozas, dzejas rakstīšanā, TV režijā (Madonas novada bibliotēka)

Sabiedriskas diskusijas bibliotēkā (Madonas novada bibliotēka)

Kultūras ministrijas un Valmieras novada fonda organizētā [iedzīvotāju diskusija par saliedētu sabiedrību](#)

Valmieras novada fonda un Kultūras ministrijas diskusija par saliedētu sabiedrību

Laikraksta "Latvijas Avīze" [publiskā diskusija par gaidāmo administratīvi teritoriālo reformu "119:35. Vai mazāk ir vairāk?"](#)

Publiskā diskusija "119:35. Vai mazāk ir vairāk?"

Apmeklētājiem tiek piedāvātas brilles, ja
savējās aizmirstas mājās

Ideja noskatīta LBB pieredzes apmaiņas
braucienā uz Bavārijas bibliotēkām

Jelgavas pilsētas bibliotēka, Jērcēnu
pagasta bibliotēka

Puķu un dārzeņu sēklu bibliotēka (Jelgavas pilsētas bibliotēka, Latgales CB, Riebiņu novada Rušonas bibliotēka)

[Informācija Jelgavas pilsētas bibliotēkas tīmekļvietnē](#)

[Informācija portālā "Delfi.lv"](#)

Pavasara stādu tirdziņš un dārzkopības grāmatu izstāde “Izlasī un izaudzē” (Līvānu NCB)

- Stādu tirdziņš
- Grāmatu un žurnālu izstāde
- Bibliotēkas uzziņu lete “Ir jautājums? Būs atbilde!”

Informācija [Līvānu NCB tīmekļvietnē](#), [Līvānu NCB “Facebook” lapā](#)

Populāri

Zolītes sacensības Lejasstrazdu
bibliotēkā

- Erudīcijas konkursi
- Angļu valodas klubiņš
- Bibliotēku “WhatsApp” grupas efektīvai lietotāju informēšanai
- Tiešraižu translēšana uz lielā ekrāna bibliotēkā (TEDxRiga 2019, Digitālās nedēļas 2019 pasākumi u. c.)
- Pārgājieni, ekskursijas, ekspedīcijas kopā ar lietotājiem un iedzīvotājiem
- Interesu grupas
- Aktīvāko lasītāju godināšana; **jaunums – lasošāko ģimeņu godināšana** (Madonas novada bibliotēka)

Pilsrundāles bibliotēkā
3.oktobrī 18:00

Angļu valodas sarunu klubs pieaugušajiem

1. tikšanās

Pieteikties pa t.
29872017

PosterMyWall.com

Erudīcijas spēle "Latvija"

Vēl aizvien populāri

Ambeļu PB lasītāji-nūjotāji

- Iespieddarbu nodošanas kaste pie bibliotēkas
- Lasītāju klubi (tiek runāts ne tikai par izlasītajām grāmatām, bet arī par vispārējām aktualitātēm un norisēm Latvijā un pasaulē; Saldus bibliotēkas lasītāju klubīnā jau 140 dalībnieki!)
- Kanisterapijas nodarbības
- Stāstniecības pasākumi
- Pasākumi un aktivitātes ģimenēm
- Nūjošana un citas sporta aktivitātes bibliotēkā vai pēc bibliotēkas iniciatīvas
- Konsultācijas senioriem planšetdatoru un viedtālrunu lietošanā

Jauniešu istaba Madlienas bibliotēkā

Lauberes bibliotēkas āra vide – sajūtu un brīvā laika pavadīšanas dārzs “Raiņa un Aspazijas saulainais stūrītis”

- Lasītava, publiski pieejams interneta punkts Wi-Fi lietotājiem un zona sporta aktivitātēm
- Lasītavas zona paredzēta dzejas, prozas lasījumiem un radošām aktivitātēm
- Āra sporta zonā pieejams parka tenisa galds, laukums āra spēlēm un lielizmēra dambretes un šaha komplekts

[Informācija Latvijas Bibliotēku portālā](#)

Brīvprātīgais darbs

- 2019. gadā turpinājās un noslēdzās *Erasmus+* projekts “Local and International Active Seniors,” kurā Gulbenes novada pašvaldība kā sadarbības partneri izvēlējusies Gulbenes novada bibliotēku
- **Projekta mērķis: veicināt brīvprātīgā darba pieaugumu cilvēkiem vecumā 50+,** uzlabot procesus brīvprātīgā darba organizācijās, mazināt sociālo izolāciju šai vecumgrupai
- Gada sākumā notika neformālās nodarbības projekta dalībniekiem Gulbenē, Lizumā un Lejasciemā. Pēc mācībām projekta dalībnieki veica brīvprātīgo darbu dažādās iestādēs un nevalstiskajās organizācijās: bērnudārzos, skolās, **bibliotēkā**, baznīcā, muzejā u. c. Noslēdzoties mācībām un brīvprātīgajam darbam, 4 dalībnieki devās brīvprātīgajā darbā uz Angliju un Portugāli

Brīvprātīgā darba veicēji no ārvalstīm

- Eiropas brīvprātīgā darba veicēja Kaju Momotjuku no Polijas: izveidoja interaktīvo spēli pusaudžiem “Piedzīvojums bibliotēkā”, organizēti sarunu cikli, vadīja poļu un vācu valodas kursus (Ventspils bibliotēka)
- “Latvija mūsu sirdīs” – izstāde, kuru rīkoja Eiropas brīvprātīgā darba brīvprātīgie Jesús Moreno Quesada (Spānija) un Robert Zohrabyan (Armēnija). Brīvprātīgie izstādē atspoguļoja savu darbību Latvijā, viņi bija arī bibliotēkas sadarbības partneri (Rēzeknes Centrālā bibliotēka)
- Rūjienas pilsētas bibliotēka: uzņēma brīvprātīgo jaunieši Frančesku no Itālijas. Rīkotās aktivitātes ļāva piedāvāt bērniem plašākas iespējas iepazīt citas kultūras, kopīgi darboties, apgūstot angļu un itāļu valodu

Publicitāte

Informācijas stends/ekrāns, sadarbība ar vietējiem plašsaziņas līdzekļiem, darbība sociālajos medijos: **darbībai jābūt plānotai, pasniegšanas veidam – kvalitatīvam**

- Vienots “Facebook” konts reģiona bibliotēkām [“Jelgavas un Ozolnieku novadu bibliotēkas”](#)
- Lai informētu pagasta iedzīvotājus par jaunāko bibliotēkā, bibliotēkas vadītāja ievieto informāciju pagasta veikala datorā – skārienjutīgā ekrānā, ko lasa visi veikala apmeklētāji (Amatas novada Skujenes pagasta bibliotēka)
- Korporatīvās identitātes dizaina izstrāde publiskās atpazīstamības veicināšanai (Līvānu NCB)

Bibliotēku nedēļas laikā
lietotāji tika aicināti
piedalīties
ekspressaptaujā
“Emociju barometrs”,
atbildot uz jautājumu
“Kā Tu jūties
bibliotēkā?” (Preiļu GB)

14.2. att. Emociju diena, Skaistkalnes bibliotēka

Izveidots video atskats
slaidrādes formā par
būtiskākajiem pārskata
gada notikumiem
bibliotēkā (Latgales CB)

2019. gads Latgales Centrālajā bibliotēkā: īpašie mirkļi

27.12.2019

Atskats uz spilgtākajiem notikumiem, kurus Latgales Centrālajai bibliotēkai dāvējis aizejošais 2019. gads. Lai nākamais gads ir tikpat lielisks un atmiņā paliekošs! Būsim kopā arī turpmāk. Laimīgu Jauno gadu!

Cēsu bibliotēkai 100

- Izstāžu cikls par Cēsu bibliotēkas vēsturi Cēsu pilsētas un Latvijas vēstures kontekstā
- Video materiāls: stāsts par mainīgajām bibliotēkas mājvietām Cēsīs un tajās piedzīvotajiem zīmīgajiem notikumiem laikposmā no 1919. līdz 2019. gadam

Pieejams:

<http://www.biblioteka.cesis.lv/lv/sakums/par-mums/cesu-bibliotekai-100.html>

Krājums

Galvenās atziņas: krājums

- Pildīts bibliotēkas attīstības stratēģijā ierakstītais: tiek veidots kvalitatīvs grāmatu krājums ar šodienas prasībām atbilstošiem dokumentiem
- Krājuma komplektēšana tiek veikta saskaņā ar krājuma komplektēšanas politiku, kas regulāri tiek aktualizēta
- Prioritātes nemainīgas: latviešu oriģinālliteratūra, bērnu un jauniešu literatūra, augstvērtīga nozaru literatūra, galda spēles, literatūra svešvalodās, tematiski daudzveidīgs periodisko izdevumu klāsts, kultūrvēsturiska satura literatūra
- Regulāri veikta bibliotēkas krājuma saturiskās kvalitātes izvērtēšana

Galvenās atziņas: krājums

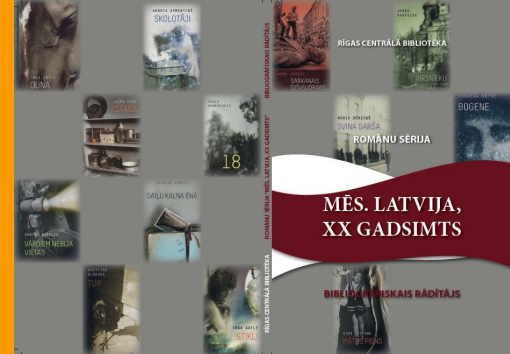
- Līdzekļu piešķirums krājuma komplektēšanai dažādos novados un pagastos ir atšķirīgs; vairumā bibliotēku finansējums krājuma komplektēšanai stabils
- Grāmatu cenu pieaugums pārspēj finansējuma pieaugumu
- Bibliotēkas aktīvi izmanto SBA iespējas
- Bibliotekāri izvērtē periodisko izdevumu abonēšanu
- Daudz lasa latviešu autoru darbus, populāru autoru darbi tiek iegādāti vairākos eksemplāros
- Arvien vairāk rodas interese par izdevumiem svešvalodās: angļu, krievu valodā
- Īpaša uzmanība krājuma komplektēšanas procesā pievērsta nozaru literatūrai

Grāmatu dāvinājumi kļūst kvalitatīvāki

- Dāvinātās grāmatas ļāvušas gan papildināt krājumu, gan vairākus nolietotus eksemplārus apmainīt pret izdevumiem labākā stāvoklī

Lielu paldies ir pelnījuši dāvinātāji! Tās pamatā ir privātpersonas, novadnieki, mūsu bibliotēkas lasītāji un atbalstītāji, arī iestādes, NVO un biedrības. Tiek dāvināta vērtīga un izzinoša nozaru literatūra, enciklopēdijas, novadpētnieciski materiāli, foto albumi, dzejas grāmatas, latviešu autoru darbi, gan mūsdienu, gan arī klasiķu, ārzemju daiļliteratūra, literatūra svešvalodās, preses izdevumi, mūzikas diski un pat mākslas darbi, arī privātās kolekcijas (Tūjas bibliotēkas vadītāja)

Bibliogrāfiskais rādītājs "Romānu sērija "Mēs, Latvija, XX gadsimts"" (Rīgas CB)

- Rādītājā sniegta informācija par rakstniekiem, kuri piedalījušies sērijas izveidē, apkopota literatūra par viņu daiļradi, kā arī publikācijas par sērijā ietvertajiem romāniem
- Izdevuma struktūru veido 14 nodaļas. Pirmā nodaļa veltīta sērijai kopumā, pārējās – katram no 13 autoriem un viņu sarakstītajiem romāniem
- Rādītājs adresēts plašam interesentu lokam, noderīgu informāciju tajā atradīs gan bibliotekāri, gan latviešu literatūras cienītāji, gan skolotāji un skolēni
- Izdevums piesaistījis arī literatūras pētnieku uzmanību un tā novērtējums atrodams Gunta Bereļa rakstā laikrakstā "Konteksts" (2019, Nr. 9)

Krājuma popularizēšana

- Lasītāji iecienījuši jauno grāmatu dienas (jaunumu dienas)
- Notiek mērķtiecīga krājuma popularizēšana sociālajos tīklos: “Facebook”, “Instagram”, “Youtube”
- Tiek veidoti grāmatu apskati
<https://www.youtube.com/user/VentspilsBiblioteka>
- Krājums tiek popularizēts pasākumos, bibliotekārajās stundās bērniem un jauniešiem
- Tiek veidotas krājuma atklāsmes izlases
- Tikšanās pasākumos ar dzejniekiem un rakstniekiem, popularizē konkrētu autoru darbus

Latgales Centrālās bibliotēkas pieredze: “Instagram” konts krājuma popularizēšanai

Ieraksti kontā tiek veikti katru dienu, tajos izdalāmas šādas rubrikas:

- **“Nozaru pirmdiena”** nozaru literatūras jaunumu popularizēšanai
- **“Tulkojumu otrdiena”** ievērības cienīgu ārvalstu autoru darbu popularizēšanai
- **“Retro trešdiena”** veco grāmatu kolekcijā atrodamo grāmatu popularizēšanai
- **“Latviešu ceturtdiena”** latviešu oriģinālliteratūras popularizēšanai
- **“Ārzemju piektdiena”** ASV Informācijas centrā lasāmo grāmatu popularizēšanai
- **“Dienas jautājums”** sestdienās un svētdienās, lai veidotu atgriezenisko saiti ar lietotājiem par viņu lasīšanas paradumiem

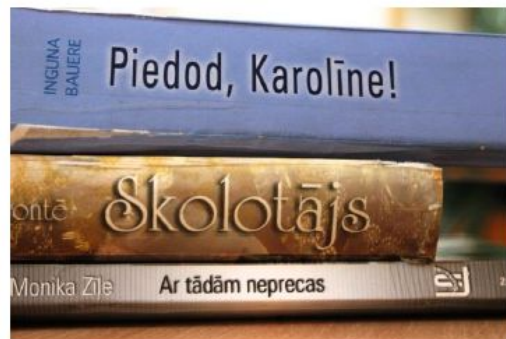
- Bibliopasts, kurā bibliotēkas apmeklētāji var ieteikt izlasīt sev iepatikušās grāmatas citiem bibliotēkas lasītājiem, kā arī atstāt dažādas idejas un ieteikumus bibliotēkai
- Bibliopastam ir arī elektroniskā versija – baneris “Es iesaku” bibliotēkas tīmekļvietnē
- Lasītāji ir iecienījuši bibliopastu un labprāt iesaka savas izlasītās grāmatas un izvēlas citu iesacītās

Rēzeknes CB

Dzejas konkurss "Spārnotās grāmatu muguriņu rīmes" (Cēsu CB)

Dzejas konkursa afiša

1. vieta
Ilga Lozda
396 balsis

2. vieta
Kaspars Melderis
333 balsis

3. vieta
Undīne Biseniece
306 balsis

Tā kā Bauskas CB ir telpu ierobežojumi, lai pilnvērtīgi popularizētu bibliotēkas krājumu, 2019. gadā uzsākta radoša krājuma popularizēšana sociālajos tīklos. Bibliotēkas "Facebook" kontā tiek publicētas kreatīvas fotogrāfijas ar bibliotēkā pieejamām grāmatām, tādā veidā popularizējot ne tikai jaunākās grāmatas, bet arī aizraujošas un vērtīgas senāk izdotās grāmatas.

Bauskas Centrālā bibliotēka

Skaisti uzrakstīta grāmata!

"Ja es palieku, ko darītu tu, ja būtu jāizvēlas?"

...kāda februāra rītā visas izvēles pagaist vienā acumirklī, izņemot vienu vienīgo, kurai ir jebkāda nozīme, - izvēle palikt vai aiziet no dzīves?

Nāc un Bauskas Centrālā bibliotēka un izvēlies savu atpūtas grāmatu!

#bookface #BCB #bibliotēka #grāmatas #literatūra
#grāmatmīļi #vairākkārtīgaigrāmatas #bibliotēkasrullē
#lasītprieks #grāmatas_kas_aizrauj
#grāmatas_ir_jālāsa — 😊 jūtas profesionāli
Bauskas Centrālā bibliotēka.

Latgales Centrālā bibliotēka

#BIBLIOTEKĀRUMODE
Latgales Centrālajā bibliotēkā

7 DIENAS
7 BIBLIOTEKĀRES

JŪRA POZITĪVU
EMOCIJU

28 GRĀMATIŅAS
28 TĒRPI

#BIBLIOTEKĀRUMODESNEDĒĻA
#PAVASĀRAMODESNEDĒĻA

#bibliotekārumode
#bibliotekārumodesnedēļa

*Priecīgus
Ziemassvētkus!*

LATGALES
CENTRĀLĀ
BIBLIOTĒKA

Bibliotēku interešu aizstāvība

Tradicionāli

- Tikšanās ar novadu pašvaldību vadītājiem un administrācijas speciālistiem
- Deputātu un domes vadības apmeklējums bibliotēkā, dalība bibliotēkas pasākumos
- Divreiz gadā tiek organizētas **sarunas/diskusijas** Alojas novadā, apvienojot izbraukuma dienu ar bibliotēku apmeklējumiem. Šajās tikšanās reizēs aicinām pārstāvjus no novada pašvaldības uz kopīgām sarunām, uzklausām katras bibliotēkas stāstu par pašreizējo situāciju – veiksmīgām norisēm un problēmām, pārrunājot, kā šie jautājumi risināmi nākotnē (Limbažu GB)

Bibliotēku nedēļā
Jelgavas domes
priekšsēdētājs Andris
Rāviņš jau piekto gadu
pēc kārtas lasīja priekšā
bērniem pasaku
(Jelgavas pilsētas
bibliotēka)

Inovatīvi

- 2019. gadā Pūres bibliotēkas vadītāja sagatavoja dokumentu par bibliotēkas attīstības tendencēm un prognozēm “Nākotnes bibliotēka,” kas prezentēts Tukuma domes deputātiem un Pūres konsultatīvajai padomei

Nodarbības pašvaldības iestādēm un citām organizācijām (Valmieras bibliotēka)

Mērķis: prezentēt bibliotēku, tās piedāvātos pakalpojumus un nodrošinātās iespējas, vadot praktiskas nodarbības dažādās pašvaldības struktūrvienībās un citās iestādēs un organizācijās

Rezultāts: veicina pašvaldības izpratni par bibliotēkas lomu un nozīmi, sniegtajiem pakalpojumiem, bibliotēkas vajadzībām; veicina bibliotēkas dalību dažādos starpnozaru sadarbības projektos; palielina ekonomiski aktīvo iedzīvotāju interesi par bibliotēkas piedāvātajiem resursiem, atved uz bibliotēku jaunus, aktīvus klientus, kuri gatavi sadarboties pakalpojumu veidošanā

- Daudzas organizācijas izvēlas dažādot savu ikdienu un kolektīvi atnākt uz nodarbību tieši bibliotēkas telpās
- Vairākas reizes izdevās izmantot iespēju prezentēt bibliotēkas piedāvājumu citu organizāciju pasākumos, kas notika bibliotēkas telpās, tādā veidā sasniedzot uzņēmējus, policijas darbiniekus, santehnikas uzņēmumu, skolotāju metodiskās apvienības

Ilgospējīgas attīstības mērķi

Galvenās atziņas IAM jomā

⇒ Kopumā bibliotekāru izpratne par sabiedrības ilgtspējīgu attīstību un IAM sasaisti ar bibliotēkām pēdējos gados ir kļuvusi lielāka. Tomēr iesāktais darbs noteikti turpināms, izpratni un zināšanas par sabiedrības ilgtspēju pārvēršot praktiskā darbībā

⇒ Daudzi bibliotēku atskaitēs aprakstītie pasākumi un aktivitātes, kas attiecas uz IAM, nav pašu bibliotēku iniciēti vai organizēti, tikai notiek bibliotēku telpās. Tāpēc tos nevar uzskatīt par bibliotēku sniegumu IAM veicināšanā. Bibliotēkām ir visas iespējas spēlēt daudz nozīmīgāku lomu savas kopienas un sabiedrības ilgtspējīgu paradumu izveidē un attīstīšanā

IAM kā iespēja

Iesaistīšanās pagasta/pilsētas/novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā
iekļauto virzienu un uzdevumu **realizēšanā**

Iespēja **izcelt bibliotēku ieguldījumu** vietējo, reģionālo un nacionālo attīstības
mērķu sasniegšanā

Iespēja **parādīt lēmumu pieņemējiem** mūsdienu bibliotēku darbības un
pakalpojumu plašo spektru

Virzieni

⇒ Izpratnes veicināšanas aktivitātes bibliotekāriem un iedzīvotājiem (semināri, izstādes, diskusijas u. c.)

⇒ Tematiskas aktivitātes IAM mērķu progresa sekmēšanai

⇒ Bibliotēku (ēkas, pakalpojumu, vides) atbilstība IAM

Pasākumi izpratnes veicināšanai

Apmeklēts kāds no semināru cikla “Bibliotēkas un sabiedrības ilgtspējīga attīstība: mēs būvējam šo pasauli paši” pasākumiem

Sadarbībā ar Izglītības iniciatīvu centru noorganizēts praktisks seminārs “Ilgspējīgas attīstības mērķi bibliotēkās” (Jēkabpils)

ESIP punktā izstāde “Bibliotēkas atbalsts ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanā” (Preiļi)

Cikls “Iepazīsim ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus” (Preiļi)

Projekts “Globālie mērķi vietējā kopienā” (izveidots Globālās izglītības resursu centrs – [Globālā bibliotēka](#), izstrādāti mācību materiāli, [globālās izglītības metodiskais materiāls – uzdevumu krājums pedagogiem](#) par globālo izglītību, fotogrāfiju izstāde par IAM u. c. aktivitātes) (Gulbene)

Atskaitēs biežāk minētie bibliotēku darba virzieni, kas veicina sabiedrības ilgtspējīgu attīstību

- Piekļuve kvalitatīvai informācijai un tehnoloģijām
- Kvalificētu bibliotēkas darbinieku palīdzība (informācijpratība, medijpratība)
- Mūžizglītības aktivitātes (kursi, lekcijas, citi pasākumi)
- Lasītprasmes veicināšana bērniem
- Iekļaujošas sabiedrības veidošana (seniori, sociālā riska grupu iedzīvotāji)
- Kultūras mantojuma dokumentēšana, saglabāšana, popularizēšana

Visvairāk Latvijas bibliotēku aktivitāšu veltītas mērķiem:

Aktivitātes, kas veicina IAM sasniegšanu: PIEMĒRI

Projekts “Mana zaļā identitāte” / “My Green Identity”

- NORDPLUS pieaugušo izglītības starptautiskais projekts, kas uzsver bibliotēku lomu dažādu aktivitāšu iniciēšanā un atbalstīšanā, lai mainītu sabiedrības domāšanu un veicinātu dabai draudzīgus dzīves paradumus atbilstoši ANO ilgstpējīgas attīstības mērķiem (Valmiera)

Veselība un veselīgs dzīvesveids:

- Iesaistīšanās “Garīgās veselības nedēļas” pasākumos, projektā “Veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi Jēkabpilī” (lekcijas par dažādiem ar veselību saistītiem jautājumiem) (Jēkabpils)
- “Esi vesels Krāslavas novadā” (sabiedrības veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi sadarbībā ar biedrību “Sociālās attīstības aģentūra “Pieci airi”” un “Senioru dzīves skolu”)
- Vēža skarto cilvēku savstarpējās palīdzības kopa (Nīcgale)

Kvalitatīva izglītība / mūžizglītība:

- Neformālās izglītības programma “Līdzsvarota dzīve: vide, cilvēks, sabiedrība” (2018–2019) un “Līdzsvarota dzīve 2: vide, cilvēks, sabiedrība” (2019–2020) (Valmiera)

Aktivitātes, kas veicina IAM sasniegšanu: PIEMĒRI

Kopienas saliedēšana / stiprināšana:

- Cikls “Savējie iedvesmo” (sarunu cikls ar alūksniešiem, kuri attīsta savu uzņēmējdarbību, nodarbojas ar mājražošanu) (Alūksne)
- Tematiskas interešu grupas (pavārmāksla, dārzniecība)
- Baltā galda svētku tradīcija

Iekļaujoša sabiedrība:

- Sadarbība ar senioru, invalīdu, mazākumtautību biedrībām/apvienībām/klubiņiem, sociālajiem aprūpes centriem utt. (pasākumi, skaļā grāmatu lasīšana)
- Sadarbība ar pensionāru apvienībām, sociālajiem darbiniekiem, pastniekiem, brīvprātīgajiem, lai nogādātu grāmatas cilvēkiem, kuri paši nevar ierasties bibliotēkā
- Sadarbība ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, nodrošinot iespēju saņemt literatūru audio formātā lasītājiem, kuriem tas nepieciešams

Planētas aizsardzība, atbildīgs patēriņš:

- “Radīts no pudeles”, “Grāmatas otrā dzīve” (Jēkabpils)

Pārrobežu projekti (Ludza/Jēkabpils, Daugavpils/Preiļi, Jelgava/Liepāja)

u.c.

Ilgspējīgas bibliotēku ēkas: OGRES CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, izbūvējot Ogres Centrālās bibliotēkas ēku:

- energoefektivitāte
- unikāla apkures sistēma – zemas apkures izmaksas (notekūdeņu siltuma atgūšana)
- apgaismojums ar viedo vadību (apgaismojuma līmenis mainās atkarībā no dabīgā apgaismojuma)
- saules paneļi elektroenerģijas ražošanai
- 4 elektromobiļu uzlādes stacijas (ēkas stāvlaukumā)

Ilgtspējīgu paradumu ieviešana bibliotēkas ikdienā

- Bibliotēku ēku / telpu tehniskā stāvokļa uzlabošana, piemēram, apgaismes sistēmas uzlabošanas darbi, kas ļauj ietaupīt elektroenerģiju (Madona)
- Paradumu maiņa pasākumu nodrošinājumā: plastmasas trauku aizstāšana ar papīra vai keramikas izstrādājumiem (Jēkabpils), pārdomāta ēdināšanas uzņēmumu izvēle, atbalstot uzņēmējus, kas piedāvā videi draudzīgus risinājumus (Valmiera)

Novadpētniecība

Novadpētniecība lielākajai daļai Latvijas publisko bibliotēku arī 2019. gadā ir bijusi viena no darba prioritātēm

2019. gadā bibliotēku novadpētniecības darbā akcents likts uz **novadpētniecības resursu veidošanu** – veicot novada un novadpētniecisku tēmu izpēti, lai apzinātu novada kultūras un vēstures liecības, aktivizējot sadarbību, iesaistot iedzīvotājus, piedaloties projektu konkursos, sagatavojot jaunas novadpētniecības publikācijas, izdevumus, videomateriālus un pat filmas, digitalizējot, veidojot datubāzes, digitālās izstādes, kolekcijas un citus elektroniskos resursus, attīstot novadpētniecības resursu krātuves, dokumentējot novada dzīvi.

Šis ilgstošais, pacietīgs, rūpīgs, bieži vien tik ikdienišķais darbs nereti ir mazāk pamanāms un tā rezultāti ne vienmēr iepriecina ar tūlītēju noderīgumu – iespējams, tie tiks izmantoti un novērtēti tikai pēc daudziem gadiem.

Taču kvalitatīvs resursu krājums ir visa novadpētniecības darba pamats.

2019. gada prioritārie virzieni novadpētniecības darbā

1. Novadpētniecības krājuma attīstība:

- novada vēstures izpēte, kultūrvēsturiskā mantojuma iepazīšana, novadnieku un kultūras un vēstures liecību apzināšana
- aktīva novadpētniecības resursu komplektēšana
- īpaša uzmanība pievērsta līdz šim mazāk komplektētajiem vai nemaz nekomplektētajiem resursu veidiem: nepublicētie materiāli, vēsturiskas fotogrāfijas, dzīvesstāsti, atmiņu stāsti, video un audio, interneta resursi par novadu
- paplašinās sadarbība ar iedzīvotājiem krājuma veidošanā
- krājumu papildināšanai un novadpētniecības informācijas iegūšanai arvien vairāk izmanto Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodisko izdevumu krātuvi "Periodika.lv", *Lursoft* laikrakstu bibliotēku "News.lv", Latvijas Valsts vēstures arhīva virtuālās datubāzes "Raduraksti.lv"
- pamazām, bet arvien rosīgāk bibliotēkas pievēršas krājuma digitalizācijai
- arvien nozīmīgāka kļūst digitālā krājuma veidošana

2019. gada prioritārie virzieni novadpētniecības darbā

2. BIS “ALISE” Novadpētniecības datubāzes veidošana:

- analītisko aprakstu (aktuālo un retrospektīvo) veidošana
- mapju katalogizācija; mapju materiālu katalogizācija
- kartīšu katalogu rekatalogizācija
- klasifikācija, priekšmetošana, metadatu veidošana, saistīto e-resursu pievienošana (pilnteksta, attēlu, skaņu ierakstu vai saišu uz tiem)
- notiek mācības, praktiskas nodarbības, individuālas konsultācijas pagastu bibliotekāriem Novadpētniecības datubāzes veidošanā
- nekvalitatīvo Novadpētniecības datubāzes ierakstu rediģēšana
- Novadpētniecības datubāzes popularizēšana

Ar katru gadu arvien vairāk pagastu bibliotekāru iesaistās Novadpētniecības datubāzes veidošanā.

Pagastu bibliotekāri tiek rosināti pievērsties arī materiālu digitalizācijai, lai bibliogrāfiskajam ierakstam pievienotu aprakstītā materiāla digitālo kopiju. Dažas pagastu bibliotēkas to jau veic. Piemēram, Kuldīgas reģiona bibliotēkām (visas patstāvīgi papildina Novadpētniecības datubāzi) 2019. gadā Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā tika organizētas mācības digitalizēšanā. Rezultātā trīs novados kopā 2019. gadā tika digitalizētas 345 fotogrāfijas. Lai aktivizētu digitalizācijas darbu bibliotēkās, 2020. gadā tiks izsludināts konkurss “Virtuālā izstāde” (ietvers nepieciešamību digitalizēt attēlus).

2019. gada prioritārie virzieni novadpētniecības darbā

3. Bibliotēku vēstures izpēte

Savas bibliotēkas vēstures izpēti 2019. gadā veikušas daudzas bibliotēkas:

- Cēsu bibliotēkas 100gade: ♦ lielformāta [izstāžu cikls](#) par Cēsu bibliotēkas vēsturi ♦ video [“Cēsu bibliotēka 1919.-2019.”](#) ♦ konkurss pagastu bibliotēkām “Manas bibliotēkas vēsture”, kura mērķis – rosināt publisko bibliotēku darbiniekus veikt padziļinātu savas bibliotēkas vēstures izpēti
- Kuldīgas Galvenā bibliotēka: turpināts darbs pie bibliotēkas vēstures materiālu apzināšanas, izveidojot virtuālo izstādi [“Ceļā uz simtgadi...”](#)
- Sagaidot bibliotēkas simtgadi, apkopota Ventspils bibliotēkas vēstures otrā daļa, kurā vēstīts par bibliotēkas darbību no 1940. līdz 1989. gadam, sākts darbs pie trešās daļas – laika posms no 1990. gada līdz mūsdienām, dokumentējot ilggadējo bibliotēkas darbinieku atmiņu stāstus
- 2019. gadā tika pētīta Rīgas Centrālās bibliotēkas Bolderājas filiālbibliotēkas pašreizējās ēkas Gaigalas ielā 3 vēsture, sagatavota publikācija “Bolderājas bibliotēkas ēka: fakti notikumi, atmiņas”

- Rīgas Centrālajā bibliotēkā sagatavota izdošanai **“Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmata”**, kurā apkopoti 43 esošo un bijušo Rīgas Centrālās bibliotēkas darbinieku atmiņu stāsti par bibliotekāra profesijas izvēli, tajā pavadīto laiku, satiktajiem cilvēkiem, paveikto, sajūsto un sasniegto. Līdzās stāstiem, grāmatā publicētas arī fotogrāfijas un vērtīgākie dokumenti no bibliotēku novadpētniecības materiālu krājumiem. Grāmata sniedz ieskatu bibliotēku nozares vēsturē, tā ir liecība par bibliotēkas nozarē strādājošajiem profesionāļiem no 20. gadsimta sākuma līdz 21. gadsimta sākumam Rīgā, lielākajā publisko bibliotēku tīklā Latvijā.

Avots: Rīgas Centrālās bibliotēkas [tīmekļvietne](#)

- Vecpiebalgas pagasta bibliotēkas 150gade: liels darbs ieguldīts bibliotēkas vēstures izpētē, kā rezultātā tika izveidots videostāsts par Vecpiebalgas bibliotēku no pirmsākumiem līdz mūsdienām.

Avots: Vecpiebalgas novada [tīmekļvietne](#)

2019. gada prioritārie virzieni novadpētniecības darbā

4. Novadpētniecības krājuma, digitālo resursu un pakalpojumu, novada vērtību popularizēšana (t. sk. e-vidē)

DAŽI PIEMĒRI...

- 2. augustā Rēzeknes pilsētas svētkos Rēzeknes Centrālā bibliotēka organizēja zibakciju **“Par Rēzekni uz asfalta”**, kuras laikā ikviens ar krītiņu uz asfalta varēja uzrakstīt Rēzeknei veltītas vietējo dzejnieku vārsmas.

Foto no Rēzeknes Centrālās bibliotēkas "Facebook" [lapas](#)

GULBENES NOVADA BIBLIOTĒKA
AICINA PIEDALĪTIES

IZZINOŠĀ EKSPEDĪCIJĀ

KOPĀ AR NOVADPĒTNIECĪBAS ENTUZIASTU, GRĀMATU PAR LITENI AUTORU
JĀNI ZVAIGZNI

13.
JŪNIJS
LITENES PAGASTS

DOSIMIES AR KĀJĀM PA MARŠRUTU:
Litenes kapi → Litenes muiža →
Parkālis → Dziesas tilts →
Latvijas armijas nometnes vieta

Izbraukšana piet. 10.00
no Gulbenes novada bibliotēkas
Vietu skaits ierobežots!
Pretendents līdz 18. jūnijam
Informācija un pieteikšanās:
ineta.kalpa@gulbenesbiblioteka.lv vai 64471460

Organizē:
Gulbenes novada bibliotēka

Atbalsta:
Valsts Kultūrkapitāla fonda

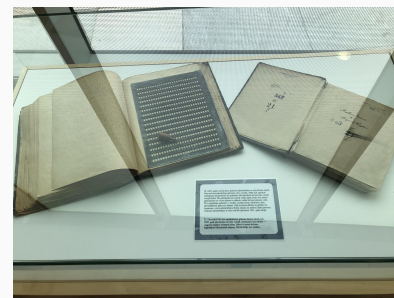
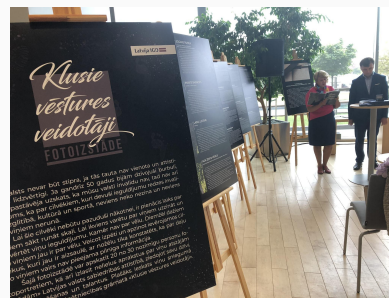
Proklamācija tirdzniecībā, sagatavota materiāli var tikt izmantoti publicēšanai mācību

Foto no fotogrāfijas Gulbenes novada
bibliotēkas [timeklivietnē](#)

- Gulbenes novada bibliotēkā ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu tika realizēts projekts **“Izzinošās ekspedīcijas Gulbenes novadā”**. Projekta mērķis – iepazīt novadu un apzināt tā kultūrvēsturisko mantojumu. Tika organizētas trīs ekspedīcijas Druvienas, Galgauskas un Litenes pagastā. Sadarbībā ar šo pagastu bibliotekārēm izstrādāti ekspedīciju maršruti, izveidojot kartes ar apskates objektiem un precīzu maršrutu. Kuri Katru ekspedīciju pavadīja eksperts, kas izglītoja dalībniekus par vietas vēsturi, dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, iespējamiem risinājumiem tā saglabāšanā.

- Latvijas Neredzīgo bibliotēkā (LNerB) 2019. gadā ar Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas “Latvijai – 100” atbalstu īstenots vērienīgs **projekts “Pasākumu cikls “Klusie vēstures veidotāji””**. Projekta mērķis – godināt cilvēkus, kuri ir redzes invalīdi un ar savu dzīvi, darbu, zināšanām un talantiem ir atstājuši pēdas Latvijas attīstībā, taču par viņiem skaļi nerunā. Viņi ir devuši vai turpina dod ieguldījumu redzes invalīdu kopienā tādās jomās kā kultūra, izglītība, zinātne, sports u. c. Projekta ietvaros tika izdota novadpētniecības grāmata “Klusie vēstures veidotāji. Ievērojami cilvēki, par kuriem skaļi nerunā”, kurā ir apkopoti 30 cilvēku dzīvesstāsti un viņu atstātās “pēdas”. Šī grāmata ir pieejama arī Braila rakstā, audio formātā un palielinātajā drukā. Projekts noslēdzās ar fotoizstādes “Klusie vēstures veidotāji” un taustāmās izstādes “Latvijas grāmatniecības klusie dalībnieki 1918.–2018.” atklāšanu, kā arī ar novadpētniecības grāmatas atvēršanu un tās varoņu godināšanu ar piemiņas medaļām.

- Siguldas novada bibliotēka 2019. gadu atklāja ar **novadpētniecības izstādi „Siguldas gaisa trošu ceļam – 50” un pasākumu stāstu vakaru “Lai skan stāsti – Siguldas gaisa trošu ceļam 50”**, veltītus Siguldas gaisa trošu ceļa jeb Siguldas vagoniņa darbības 50 gadiem. Izstādes un pasākuma tapšanā tika izmantota liela daļa no novadpētniecības krājuma materiāliem, kā arī papildu tika meklēti materiāli no sadarbības partneriem. Pasākumā tika prezentēta bibliotēkas veidotā **videofilma “Savējais autobuss debesīs. Siguldas gaisa trošu ceļš”**, kā arī no Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva audiovizuālo, foto un skaņas dokumentu digitālās krātuves [“Redzi, dzirdi Latviju!”](#) iegūtās fotogrāfijas un kino materiāli. Rakstniece Nora Ikstena dalījās atmiņās par to, kā tapis grāmatas “Cilvēki gaisā” manuskripts par vagoniņu un ar to saistītajiem cilvēkiem, Cēsu Centrālās bibliotēkas pārstāve Lāsma Vasmāne-Mašina klātesošajiem pastāstīja par sadarbību ar vagoniņa idejas autoru un realizētāju Aivaru Janeli un pārstēdza ar dziesmas “Sapņotājs” pirmatskaņojumu, kuras vārdu autors ir A. Janeliņa tēvs Roberts Janelis. Tēlnieks Valtis Barkāns stāstīja par izveidoto Aivara Janeliņa skulptūras maketu. Pasākuma viesis bija arī Siguldas gaisa trošu ceļa staciju projektētājs *Mgr. arch.* Teodors Nigulis, kurš līdzī bija atvedis staciju projektu oriģinālus, kā arī atvedis unikālus paša filmētus kadrus no 20. gs 60. gadiem – laika, kad tika būvētas abas vagoniņa stacijas. “Siguldas Vagoniņš” ir apstrādājis un papildinājis šo materiālu, kas tagad pieejams ikvienam uzņēmuma Facebook [lapā](#).

Foto no fotogalerijas Siguldas novada bibliotēkas “Facebook” [lapā](#)

- Krāslavas novada centrālā bibliotēka radījusi virtuālo stāstu **[“Novadnieku devums latgaliešu literatūrā 18.-20.gs.sākuma”](#)**.

Tas ir stāsts par 7 izciliem Krāslavas un Dagdas novadu literātiem, kas 18., 19., un 20. gadsimtā sekmējuši latgaliešu valodas izplatību drukātā veidā. Šos cilvēkus pieminot, jāliek piebilde “pirmais”, jo viņu vidū ir pirmā periodiskā izdevuma Latgalē izdevējs, pirmās latgaliešu originālliteratūras autors, pirmā latgaliešu tautasdziesmu vācēja, Evaņģēlija no latīņu valodas tulkotājs latgaliešu valodā, pirmā laicīgā dzejoļa latgaliešu valodā autors, pirmās iespiestās latgaliešu vārdnīcas “Słownik polsko-lacinski-lotewski” sastādītājs, nacionālās atmodas laiku rakstnieks, burtlicis, preses darbinieks Pēterpilī.

- Krāslavas novada centrālajā bibliotēkā 2019.gadā tapusi jauna **novadpētniecības spēle “Pirkums pirms 290 gadiem”**.

Spēle ir veltījums grāfiem Plāteriem, kuri 1729. gadā nopirka Krāslavu. Spēle sastāv no 28 jautājumiem. Katram jautājumam ir doti 3 atbilžu varianti, uz kuriem uzklišķinot var redzēt, vai ir atbildēts pareizi. Spēles jautājumos ir iekļautas ziņas par pašiem Plāteriem, viņu valdīšanas laikā uzceltajām ēkām. Spēle pieejama bibliotēkas **[tīmekļvietnē](#)**.

<https://www.knutsskujenieks.lv>

-

- 2019. gadā Valmieras bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa organizēja **stāstu konkursu skolēniem "Manas dzimtas vīri – karavīri. Karavīru gaitu atspoguļojums 100 gadu garumā"**.

Konkurss notika par godu Latvijas armijas simtgadei. Tā mērķis – veicināt skolēnu interesi par valsts vēsturi, izzinot un izpētot savas dzimtas karavīru gaitas. Uzdevums bija atrast, saklausīt, izzināt stāstu par kādu dzimtas cilvēku – Latvijas brīvības cīnītāju, Latvijas aizstāvi.

Konkursam tika iesniegti 10 darbi un viens video. Tagad šie darbi glabājas Valmieras bibliotēkā un var būt par iedvesmas avotu arī citiem interesentiem pētīt savu dzimtu un iegūt jaunas zināšanas, atklāsmes par mūsu tuvinieku likteņiem un piederības sajūtu savai valstij.

Valmieras ģimnāzijas 12. klases skolnieku Roberta Kārkliņa un Lūkasa Svensona konkursam "Manas dzimtas vīri – karavīri." iesniegtais darbs – video, kurā Latvijas armijas virsseržants Andrejs Galzons stāsta par sevi, par dienestu Latvijas armijā un 5 misijām ārpus Latvijas.

Foto no Rīgas Centrālās bibliotēkas [tīmeklvietnes](#)

- Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkas “Rēzna” organizēja [novadpētniecības ekskursiju pa animācijas filmas “Jēkabs, Mimmi un runājošie suņi varoņu pēdām”](#). Filma veidota pēc rakstnieces Luīzes Pastores grāmatas “Maskačkas stāsts”. Ekskursijas dalībnieki devās uz Maskačku, kur tika iepazīstināti ar senās Lastādiņas vēsturi, Maskavas forštati, Daugavas pietekām, kuras mūsdienās pārvērtušās par ielām, kā arī daudziem citiem interesantiem objektiem. Ekskursijā bija iekļauta fotosesija un daudzas citas atraktīvas aktivitātes, piemēram, ar soļiem izmērīt ielu garumu vai viedtālruņos sameklēt “Runājošo suņu dziesmu”, ko filmā izpilda aktieris Andris Keišs, un kopīgi to nodziedāt.

- Tukuma bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā 2019. gadā organizēja [foto orientēšanās spēli „Iepazīsti Tukuma durvis”](#).

Konkursa dalībniekiem (ģimenes komandām – 4 cilvēkiem vienā komandā) tika izsniegtas aploksnes ar 15 Tukuma ēku durvju attēliem. Vienas stundas laikā bija jāatrod šīs durvis un jānofotografē ēka, kurā šīs durvis atrodas. Uzvarētājs – tā ģimenes komanda, kura stundas laikā atrod visvairāk durvju.

TUKUMA BIBLIOTĒKAS
Bērnu literatūras nodaļa
30. novembrī pl.10.00

ORGANIZĒ ĢIMENŲ
ORIENTĒŠANĀS SPĒLI
„IEPAZĪSTI TUKUMA DURVIS”

UZDEVUMS: Stundas laikā atrod 15 Tukuma ēku durvis,
nofotografē, atgriežas bibliotēkā

Pirmo 3 vietu ieguvēji saņems vērtīgas balvas no
sadarbības partnera Lonas.

IEPRIEKŠ PIETEIKTIES T. 26333353

Pasākuma sponsors

lonas
www.lonas.lv

2019. gada prioritārie virzieni novadpētniecības darbā

- 5. Bibliotēkām, kurām ir pieejami nepieciešamie resursi, prioritāšu sarakstā ir arī novadpētniecības resursu digitalizācija, digitālo kolekciju veidošana un papildināšana, digitālā satura publicēšana bibliotēkas tīmekļa vietnē un citos resursos

2019. gada nogalē izveidota ["Saldus novadpētniecības enciklopēdija"](http://novadpeticiba.saldus.lv)

2019. gada tendences novadpētniecības darbā.

1. Arvien aktīvāka iedzīvotāju iesaiste novadpētniecības resursu veidošanā (dalīties ar fotogrāfijām un citām vēstures liecībām, dzīvesstāstu, atmiņu dokumentēšana, dalība apvidvārdu vākšanā u. c.)

DAŽI PIEMĒRI...

➤ Valmieras bibliotēka ir UNESCO LNK projekta **“Stāstu bibliotēkas”** dalībniece. Bibliotēka aktīvi rīko stāstīšanas pasākumus, akcentējot to kā vienu no novadpētniecības darba formām. Stāstīšanas pasākumos cilvēkus rosina dalīties atmiņās, pieredzē un zināšanās. Tās tiek fiksētas un padarītas pieejamas sabiedrībai Valmieras bibliotēkas [Novadpētniecības platformā](#). Pirms pasākuma tiek veikta tēmas izpēte, apzināti cilvēki, aptaujāti iedzīvotāji, izpētīti rakstīti avoti, veidots scenārijs un organizētas tikšanās. Vienlaikus tiek apzināti videomateriāli, rokraksti un fotogrāfijas, kuros fiksētas personības, notikumi u. c. nozīmīgas liecības, un kuras saglabājušās iedzīvotāju personīgajos arhīvos. 2019. gada izdota grāmata “Baznīcas gailis ir valmierietis”, kurā iekļauti stāstu pasākumos ierakstīti valmieriešu stāsti un vietvārdu apraksti.

Foto no Valmieras pilsētas [portāla](#)

- Gulbenes novada bibliotēka (GNB) īstenojusi projektu “Stāstu talka” Tā mērķis – veicināt stāstniecības tradīciju attīstību Gulbenes novadā, iesaistot bērnus un jauniešus, un rosinot viņos vēlmi izzināt savas dzimtas vēsturi. Sadarbībā ar Gulbenes novada pagastu bibliotekārēm tika vākti bērniības stāsti – audio, video formātā, kā arī rakstītā veidā. 2019. gadā GNB tīmekļa vietnes sadaļā “Novads” ir izveidota jauna digitālā kolekcija [“Stāstu talka”](#), kur ievietoti novada iedzīvotāju atmiņu stāsti par savu bērniību. Kopumā projekta ietvaros tika savākti un apstrādāti 30 video stāsti, vairāk nekā 70 audio stāstu, kā arī 16 stāsti pierakstītā veidā.
- Ogres Centrālajā bibliotēkā (OCB) turpināta **iedzīvotāju atmiņu apkopošana**. 2019. gadā tika veidoti audioieraksti, kur ogrēnieši dalījās savās atmiņās. Projekta rezultātā OCB novadpētniecības kolekcija papildināta ar sešiem audio [ierakstiem](#).
- Gaigalavas pagasta bibliotēkā tiek turpināta vietējo iedzīvotāju **atmiņu stāstu** par Gaigalavas pagastu, tā ļaudīm, iestādēm, kas darbojušās agrākos laikos, notikumiem, pierakstīšana un apkopošana. Atmiņu stāsti tiek publicēti pašvaldības informatīvajā izdevumā “Gaigalavas ziņas”.
- Iedzīvotāji ar lielu entuziasmu iesaistījās Preiļu novada Aizkalnes bibliotēkas “Bibliotēku nedēļas” iniciatīvā – **apkopot pavārdus (iesaukas) un apvidvārdus** Aizkalnes pusē. Tapusi kolekcija ar pusotra simta vārdu.

- Viens no Valmieras bibliotēkas (VB) Novadpētniecības platformas izveidošanas mērķiem ir **padarīt pieejamus tiešsaistē agrāk npublicētus dokumentus un liecības** par Valmieru un tās apkaimes novadiem, notikumiem un personībām, kas nereti atrodami tikai privātpersonu un ģimeņu arhīvos, kā arī novadu bibliotēku krājumos. VB veic šādu materiālu apzināšanu, digitalizēšanu un publicēšanu Novadpētniecības platformā. Papildus tam cilvēku dzīvesstāsti, dienasgrāmatas un atmiņu rokraksti nonāk LU LFMI Latviešu folkloras krātuves digitālā arhīva Garamantas.lv autobiogrāfiju [krājumā](#), jo VB sadarbojas ar LU LFMI autobiogrāfiju krājuma izveidē, uzņemoties starpnieka un aģenta lomu starp krātuvi un iedzīvotājiem. 2019. gadā sagatavotas un nosūtītas digitalizācijai 18 personu dokumentu kolekcijas, kas ietver atmiņu pierakstus rokrakstos, fotogrāfijas, kartogrāfisko materiālu.
- Iršu pagasta bibliotēka piedalījās Rīgas pieminēkļu aģentūras sadarbībā ar Rīgas Sv. Pētera baznīcas pārvaldi īstenotajā **projektā “Latvijas varonis – no senatnes tagadnē”**. Bibliotēkas vadītājas Daces Greles pierakstītais un projekta vietnē [“Mans varonis”](#) publicētais Alekseja Dekerta atmiņu stāsts par savu tēvu Konrādu Dekertu – izcilu advokātu un aktīvu sabiedrisko darbinieku, drosmīgu karavīru un cīnītāju – ieinteresēja Latvijas Nacionālā vēstures muzeja darbiniekus. Rezultātā izveidojās sadarbība, muzeja darbinieki viesojās bibliotēkā un tikās ar K. Dekerta dzimtas locekļiem. Muzeja darbinieki atzinīgi novērtēja bibliotēkas ieguldīto darbu, izzinot pagasta ievērojama cilvēka dzīves stāstu.

Foto no Leimaņu Tautas nama
"Facebook" [lapas](#)

- Leimaņu bibliotēka (Jēkabpils novads) 2019. gadā vāca cilvēku atmiņu stāstījumus, fotogrāfijas, preses izdevumu materiālus par kolhozu laiku Leimaņu pagastā teritorijā. 2020. gada janvārī tika atklāta **izstāde "Kolhozu laiks Leimaņu pagasta teritorijā"**, kurā varēja apskatīt fotogrāfijas, atmiņu pierakstus, dokumentus, laikrakstu materiālus par 50 kolektivizācijas gadiem ciemu un kolhozu vēsturē, notikumiem, cilvēkiem.

Foto no Smiltenes novada [portāla](#)

- **Iedzīvotāju privātarhīvos iespējams atrast ne vienu vien dārgumu.** Smiltenes novada bibliotēkas aktīvā sadarbībā ar privātpersonām, meklējot materiālus izstādei "Brīvības ceļš: Baltijas ceļam 30", smiltenietes Guntas Drones personīgajā arhīvā tika atrasta melnbalta fotofilma. No 30 fotogrāfijām septiņas tika iekļautas izstādē bibliotēkas logos, par ko tika saņemtas cildinošas atsauksmes.

- **Iedzīvotāju privātarhīvos atrodas arī vērtīgi un interesanti videomateriāli.** Piemēram, Sērenes pagasta bibliotēka 2019. gadā ieguva Jāņa Vovera uzņemto filmu par dzīvi un darbību Sērenes kolhozā (40 minūšu garumā). Aizkraukles pagasta bibliotēka saņēma bijušā pagasta pārvaldnieka Jāņa Galviņa paša uzņemtu filmu par “Aizkraukles” kolhozu.
- Sadarbojoties ar vietējiem iedzīvotājiem, Jūrkalnes bibliotēkā vāktas un apkopotas **fotogrāfijas un vēstures liecības** (zemesgrāmatas, apliecības u. c.) par Jūrkalnes pagasta teritoriju un tās ļaudīm no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām. Materiāli (~ 680 gab.) ir digitalizēti un pieejami lietotāju datorā mapē “Jūrkalne”.
- Viesatu pagasta bibliotēka aicināja iedzīvotājus piedalīties **fotoizstādes “Senās latviešu amatu prasmes un dzīvesveids”** veidošanā. Fotoizstādes mērķis – veicināt interesi par latviešu senajiem amatiem un to daudzveidību, kā arī saglabāt fotogrāfijas kā kultūrvēsturisko mantojumu nākamajām paaudzēm. Kopā ar ģimeni vajadzēja ieskatīties vecvecāku un vecāku albumos un atrast fotogrāfijas, kurās redzami seni amati. Fotoizstādē piedalījās 35 iedzīvotāji un tika iesniegtas 80 fotogrāfijas. Fotogrāfijas ir digitalizētas un papildina bibliotēkas novadpētniecības krājumu.

2. Daudz aktīvāk attīstās bibliotēku sadarbība ar citām novada (reģiona) bibliotēkām, individuālajiem novadpētniekiem, pašvaldības iestādēm (vidusskola, tūrisma informācijas centrs, kultūras nams), citām novada atmiņas institūcijām, vietējām nevalstiskajām organizācijām, novadā populāriem cilvēkiem utt.

DAŽI PIEMĒRI...

- Ērgļu bibliotēka (Ērgļu novads) – katra mēneša pirmajā otrdienā notiek novada muzeju, bibliotēkāju, kultūras darbinieku kopsapulce, kurā tiek saskaņoti pasākumu un aktivitāšu plāni, notiek dalīšanās ar idejām, kā arī veidota sadarbība.
- Jau piekto vasaru Silmalas pagasta Kruķu bibliotēkas vadītāja rīko novadpētniecības ekskursijas un pārgājienus. 2019. gadā tika iesaistītas arī trīs pārējās Silmalas pagasta bibliotēkas.
- Saldus pilsētas bibliotēka sadarbībā ar Saldus novada pagastu bibliotēkām izveidojusi pētniecisku virtuālo izstādi ["Saldus novada otrā piecgade"](#).
- Aknīstes bibliotēka kopā ar Aknīstes Novadpētniecības muzeju veic jaunu, kopīgu izpētes darbu - Aknīstes māju vēstures apkopošanu.
- Cesvaines vidusskolā, sadarbojoties vairākām pašvaldības iestādēm (vidusskola, bibliotēka, tūrisma centrs, kultūras nams), tika rīkota Augusta Saulieša 150 gadu atcerei veltīta konference.

- 2019. gadā Dobeles novada Aizstrautnieku bibliotēka sadarbībā ar Dobeles novada Kultūrizglītības biedrību “Gaismas koks” kopīgi realizēja projektu “Dobeles pagasta kultūrvēsturiskās un ainaviskās vietas”. Šī projekta ietvaros no 2019. gada aprīļa līdz novembrim Aizstrautnieku bibliotēkas vadītāja kopā ar profesionālu fotogrāfu Agri Šiliņu ir devusies 6 ekspedīcijās pa Dobeles pagastu, lai veiktu kultūrvēsturisko pagasta vietu un interesanto ainavu iemūžināšanu fotogrāfijās. Projekta rezultāts ir 32 objektu 327 fotogrāfijas, kas ir aprakstītas un apkopotas digitālā kolekcijā Aizstrautnieku bibliotēkā.
- Latvijas 100. dzimšanas dienā keramiķe novadniece Līga Skariņa Barkavas pagasta ļaudīm dāvināja māla podus ar mājvietu nosaukumiem, māli tika iegūti no mājvietām pieguļošās zemes. Barkavas bibliotēkā 2019. gadā tika veidota Barkavas pagasta karte ar vietām, no kurām tika ņemti māli, lai izgatavotu māla podus un zīmes ar vietu nosaukumiem. Karte papildinās L. Skariņas darbu izstādi “Barkava. Māls. Vēstījums senajām mājvietām” Madonas novadpētniecības un mākslas muzejā 2020. gadā.
- Ugāles bibliotēka aktīvi iesaistījusies biedrības “Ugāles attīstībai” darbībā. Tās paspārnē 2019. gada vasarā ar bibliotēkas aktīvu līdzdalību izveidojās iniciatīvas grupa *Tak-U-gāle*. Tās mērķis ir atjaunot vecās takas, kas savienos daudzus Ugāles vēsturiskos centrus. Bibliotēkas galvenais uzdevums - apkopot un digitalizēt informāciju par Ugāles apskates vietām pastaigu takās.

- Preiļu Galvenā bibliotēka 2019. gadā līdzdarbojusies Preiļu novada bērnu un jauniešu sporta skolas futbola trenera Imanta Babra ieceres – e-grāmatas [“Ieskats Preiļu futbola, sporta un pilsētas vēsturē”](#) veidošanā. Izdevums ir apjomīgs, vēsturiski izzinošs materiāls par sporta un it īpaši futbola attīstību Preiļos, kurā ar seno laikrakstu publikāciju starpniecību atklāts pagājušā gadsimta Preiļu kultūras, sabiedriskās un sporta dzīves atspoguļojums periodiskajos izdevumos. Bibliotēkas pienesums šī pētnieciskā projektā tapšanā – informācijas atlase Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodisko izdevumu krātovē “Periodika.lv”.
- Ķeguma novada bibliotēkā sadarbībā ar Pensionāru biedrību sākts pierakstīt vai ierakstīt diktofonā vecāko ķegumiešu stāstījumus par vēsturiskām vietām un cilvēkiem. Iegūtos materiālus bibliotēkas darbinieki apstrādā un saglabā novadpētniecības krājumam.
- Vānes pagasta bibliotēka 2019. gadā sagatavoja un izvietoja Vānes baznīcā stendu par Vānes baznīcas vēsturi.

Valkas novada centrālā bibliotēka: *“Sadarbības milzīgā nozīme minēta vairāku bibliotēku pārskatos. Pārsvarā visas labās lietas varējušas notikt, pateicoties sadarbībai”*

(Valkas, Smiltenes un Strenču novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2019. gadu)

3. Pēdējos gados arvien aug sabiedrības interese par dzimtu vēsturi.

Bibliotēkas izvērš darbību šajā virzienā

(Līvānu novada Centrālā bibliotēka, Valmieras bibliotēka, Preiļu Galvenā bibliotēka, Saldus pilsētas bibliotēka, Līgatnes novada Līgatnes pilsētas bibliotēka u. c.)

4. Daudz apbalvojumu par novadpētniecības darbu:

- Alūksnes pilsētas bibliotēkas bibliogrāfe Maija Semjonova
- Jēkabpils novada Dignājas bibliotēkas vadītāja Dace Grigorjeva
- Jēkabpils novada Kalna bibliotēkas vadītāja Maruta Orbidāne
- Ūziņu bibliotēkas vadītāja Gunita Kulmane
- Olaines novada Gaismu bibliotēkas vadītāja Guna Gabrāne
- Saldus novada Vadakstes pagasta bibliotēkas vadītāja Aina Statkus
- Smiltenes novada bibliotēkas bibliogrāfe Alda Liuke
- Cēsu Centrālās bibliotēkas novadpētniecības speciālistes
- Mūrmuižas bibliotēka-informācijas centrs

u. c.

Jauninājumi novadpētniecības darbā 2019. g.

- Latgales Centrālajā bibliotēkā kopš Ģimenes digitālo aktivitāšu centra atvēršanas 2019. gada sākumā bibliotēkas lietotājiem tiek piedāvāti **interaktīvi tehnoloģiski risinājumi novadpētniecībā – interaktīvais velosipēds, virtuālās realitātes brilles un Kinect viktorīnas**. Interaktīvā velosipēda ekrānā ir iespējams vērot īsfilmas par Daugavpils, Preiļu, Lietuvas Republikas Utenas un Zarasu novadiem. Virtuālās realitātes brilles sniedz iespēju vērot Daugavpils, Preiļu, Utenas un Zarasu pilsētas interaktīvo video ar klātbūtnes efektu. Brillēs redzamais interaktīvais saturs ir papildināts ar īsu stāstījumu par redzamajiem objektiem. Izveidota arī virtuāla karte, kurā apkopoti visi interaktīvā satura risinājumos redzami apskates objekti. Karte tiek izmantota ekskursijas ietvaros, konsultējot Daugavpils viesus par tūrisma objektu atrašanās vietām. Kinect viktorīnu interaktīvais satura risinājums sniedz iespēju bibliotekāriem izveidot viktorīnas par dažādiem tematiem.
- Arī Preiļu Galvenajā bibliotēkā Ģimenes digitālo aktivitāšu centra **interaktīvo tāfeli** izmanto izzinošu, interaktīvu viktorīnu par novadpētniecību un novadu veidošanai. Tajā var spēlēt arī novadpētnieciska rakstura komandu spēles un pārbaudīt zināšanas latgaliešu kultūrvides jautājumos (piemēram, pareizi ievietot trūkstošos vārdus Preiļu himnas tekstā, minēt latgalisko uzvārdu literāro tulkojumu, atminēt novadnieku profesijas u. c.).
- Balvu Centrālajā bibliotēkā sāka **QR kodu izmantošana**, noformējot mapes, kuru saturs ir aprakstīts Novadpētniecības datubāzē. Tādējādi lietotājs var ātri un ērti piekļūt mapes saturam digitāli un viņam tā nav pat jātver. QR kodi, kas ir saites uz bibliotēkas veidotajām datubāzēm, iestrādāti arī afišās par novadpētniecības izstādēm.

- Kuldīgas Galvenās bibliotēkas 2019. gada jaunums novadpētniecības resursu popularizēšanai un viedo ierīču izmantošanas prasmju pilnveidei ir **vides izzināšanas programma – interaktīvs pārgājiens “Ūdens Kuldīgā”**.

Pārgājienā iespējams doties gan dabā, gan virtuāli, izmantojot viedierīci vai datoru. Pārgājiena maršrutā visi objekti ir saistīti ar ūdeni – tā laikā tiek apmeklētas Kuldīgas upes, dīķi, avoti, ūdenstorņi, ūdenskritumi, strūklakas, ūdenssaimniecība, kā arī ielas, kuru nosaukumi saistīti ar ūdeni. Programma veidota, izmantojot slēpņošanas principus. Proti, pārgājiena dalībniekiem informācija jāmeklē Novadpētniecības datubāzes analītiskajos ierakstos par Kuldīgu un Kuldīgas novadu.

Darbs pie novadpētniecības maršrutu veidošanas turpināsies un 2020. gadā tam tiks pievienoti jauni maršruti.

Vairāk informācijas Kuldīgas Galvenās bibliotēkas [tīmekļvietnē](#)

- Gulbenes novada bibliotēka sadarbībā ar Gulbenes novada pašvaldību iesaistījās starptautiskā projekta Erasmus+ KA2 pieaugušo izglītības projektā “My Community 2020”, ko vienlaicīgi realizē septiņās Eiropas valstīs – Lielbritānijā, Bulgārijā, Francijā, Īrijā, Spānijā, Itālijā un Latvijā. Šī projekta mērķis – attīstīt pieaugušo digitālās prasmes cilvēkiem, kuri dažādu iemeslu dēļ tās līdz šim nav apguvuši. Lai mācīšanās būtu interesanta un izzinoša, šīs prasmes tiks apgūtas, izzinot vietējo kultūrvēsturisko mantojumu. 2019. gadā tika sagatavota un izveidota jauna mācību programma “Iepazīsti novada kultūrvēsturi: klausies, stāsti un radi stāstus”. Mācību programmā iekļautas tēmas par stāstu stāstīšanu, vietējās vēstures pētīšanu, interviju veikšanu, vietējā medija apmeklēšanu un digitālo prasmju apgūšanu.

- Allažu pagasta bibliotēkā notiek projekts “Tautasdziesma”, kurā Allažu pirmsskolas izglītības grupu audzēkņi veido Tautasdziesmu koku, katru dienu mācoties vienu tautasdziesmu, kas kā lapiņa tiek piestiprināta Tautasdziesmu koka zariem. Šīs tautasdziesmas ir pierakstītas Allažos un nāk no bibliotēkas novadpētniecības krājuma. Projekta noslēgumā koka zarus rotāja 100 lapas.

Biežāk minētās problēmas novadpētniecības darbā 2019. g.

1. Pārāk liels darba apjoms, cilvēkresursu un laika trūkums

Bibliotēku izmantotie vai ieteiktie risinājumi:

- Ventspils reģions: uzsāktas sarunas ar pašvaldību par darba laika izmaiņām – ieviest vēl vienu bibliotekāro darbu veikšanai paredzētu dienu, kuras laikā apmeklētājiem bibliotēka būtu slēgta
- Pārējo bibliotēkas darbinieku piesaiste novadpētniecības darbam (pasākumu organizēšana, digitalizēšana, projekti)
- Nolemts koncentrēties tikai uz dažiem konkrētiem 2019. gadā prioritāriem novadpētniecības darba virzieniem
- Brīvprātīgo un praktikanu piesaiste
- Darba laika plānošanas prasmju pilnveide
- Izstrādāt konkrētu veicamo darbu plānu un plānot noteiktu laiku novadpētniecības darbam
- Novadpētniecības darbinieku skaita palielināšana

2. Vietas trūkums novadpētniecības krājumam

3. Finanšu trūkums lielāku pasākumu organizēšanai un arhīvu izziņu iegādei

Ieteiktie risinājumi:

- Dalība projektu konkursos
- Arhīvu brīvpieejas digitālā satura izmantošana

4. Pietiekamu zināšanu un prasmju trūkums par tematiem: digitalizācija, audio, video ierakstu veidošana un apstrāde, bibliogrāfisko ierakstu veidošana, jaunie RDA katalogizācijas noteikumi, sarežģītu novadpētniecības uzziņu veikšana, autortiesības

Ieteiktie risinājumi: individuālas apmācības, konsultācijas

5. Neskaidrības Vispārīgo datu aizsardzības regulas piemērošanā

Izmantotie risinājumi:

- Izstrādāts vienošanās dokuments, kas apliecina, ka novadnieks/persona piekrīt datu publiskošanai bibliotēkas veidotos informācijas resursos
- Novadnieku enciklopēdijā iekļauj tikai tos novadniekus, kas, šķiet, atbilst Vispārīgo datu aizsardzības regulas prasībām par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi

! LNB Bibliotēku attīstības centra (BAC) ieteikumi: izmantot LNB BAC 2019. gadā sagatavoto konsultatīvo izdevumu [“Darbs ar personas datiem bibliotēkās”](#) un konsultēties ar novada personas datu speciālistu. Ja risinājums arī tad nav rodams, diemžēl atliek vienīgi gaidīt valstisku risinājumu.

6. Novadpētniecības materiālu saglabāšana

Risinājumi:

- Digitalizācija

Paldies!

Bibliotēku pārskati
pieejami:

<https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>

